

FOR SPONSORSHIP OPPORTUNITIES, CONTACT MITZVOS@RAMAPOST.COM [SEE INSIDE FOR DETAILS >>](#)

FOR ALL YOUR
MARKETING NEEDS
WE GOT YOUR BACK

TAKE 10%
AN EXTRA OFF
WITH MENTION OF THIS AD

WE GO ABOVE & BEYOND & WE DO IT ALL UNDER ONE ROOF

RAMAPOST

MARKETING | DESIGN | PRINT | MAIL

ASK ABOUT OUR DIGITAL + SOCIAL MEDIA MARKETING

A COLLECTION OF TORAH THOUGHTS BY

Rabbi Chaim Z. Levitan

ענפי ארז

בס"ד

פרשת ויצא

י"ב כסלו תשפ"א VOL. 1 / ISSUE 62

As we learn of Yaakov's sojourn in the house of Lavan, many of us will come across occurrences that are hard to understand; I certainly have. One of the questions that troubled me most was Rochel stealing her father's idols. Rashi (31:19) explains that her intention was to separate her father from Avoda Zarah. See the Daas Zkainim M'Baalei Hatsofas, quoting a Pirke D'Rabi Eliezer that seems to attribute them to כישוף - they killed a human Bechor and separated the head, preserved it and put a gold plate with a שם הסומא inscribed on it in the mouth, lit a candle and it would talk. In order to prevent "the head" from conveying where they had run, she stole it to keep their whereabouts a secret. Whatever Rochel's plan was, be it כישוף or עבודה זרה, she wanted Lavan to part company with it. How, we wonder, how will this work more than all her years living on good terms with her father, trying unsuccessfully to convince him of the שקר of all his idols? How will a clandestine kidnapping of his g-d, as they escape from him under the cover of night, convince him of the folly of his worship? It was obviously not the ONLY one in town as Lavan did eventually catch them. Furthermore, why did Rochel keep it with her under the camels' backpack? She should have thrown it into a river, a well or simply gotten rid of it - questions we all ask that are echoed by many, many Mefarshim.

Rabeinu Bachye (31:19) quotes a Rabeinu Chananel who says that Rochel had hoped to prove that a g-d that can be stolen cannot be much of a protector. However, there is a phenomenal answer that leads us to a window of understanding that we would never have seen. Rav Yehoshua Bachrach (d. 2002) was known by many as a unique scholar and writer,

who spent much time caring for and becoming a father to orphans in Eretz Yisroel after the war. He learned - and it's obvious in his Sefarim - in Grodno by Rav Shimon Shkop and used the thought process of a "Lamdan" when teaching Neviim for seminaries in Israel. He is known for his Sefarim: אמה של מלכות on Rus, יונה בן אמיתי ואליהו, מה בין שאול לדוד and others. His enlightening חידוש is from the Sefer שאול מה בין שאול לדוד (p. 219) and even has a message for us today. He suggests, based on a Medrash (74:8), that Rochel staged the whole scene for the sake of the children, שבטי קה. Rochel realized a problem. The Shevatim were born and raised in the house of Lavan, he was their "Zeideh", like it or not. Living with a Zeideh like Lavan presents many problems. Some of you might remember the great song: Zeidy made us laugh...Zeidy made us Kiddush Friday night etc.. The Shevatim had the words "Zeidy played with his idols/shrunken heads not only on Friday night". His השפעה could have been considerable, especially on young children, to whom we can imagine he also gave lollypops. So Rochel staged one final ליצנות, a parting and hopefully lasting mockery, where Lavan comes charging in with the cry גנבתם את אלהי, why did you steal my g-d? He comes and searches every tent, even under the camels and everywhere else. The Medrash comments: למה גנבתם את אלהי? אמר רבי אייבו, כיון ששמעו השבטים כך, אמרו "בשנו בכ אבי אמנו שלעת זקנותך אתה אומר למה גנבתם את אלהי". Once the Shevatim heard that (and saw him searching for his g-d in the trash), they said: "You are embarrassing us, father of our mother, as an old man you still believe in that". Rochel hoped this display of foolishness would forever remain with the Shevatim so that whatever influence the Galus had on them would dissipate. This article could continue for a long, long time about the influences our own

-1-

MOSDOS ZICHRON EREZ was established in 2005 under the leadership of Rav Chaim Zev Levitan and is dedicated to older Bais Medrash bochurim who have chosen to pursue the path of Zevulun while rooted in the tents of Yissachor. B"H they have had great siyata d'shmaya in enabling these bochurim to shteig and face the world as real Bnei Torah. Rav Levitan's reputation in the chinuch field and his warm and caring personality have led to the tremendous hatzlocho of this wonderful mosod.

For more information please visit WWW.ZICHRONEREZ.COM

RAMAPOST
MARKETING | DESIGN | PRINT | MAIL

לזכות רפואה שלמה: מלכה בת רחל, מיכאל בן שולמית, יעקב משה בן דבורה שירה
אברהם יהודה בן שרה רבקה ומתתיהו ישעיהו בן חנה חניקה

רם התורה

LAYOUT: RAMAPOST.COM

Galus, today, has on us and certainly our children but you are lucky - not today - but you are welcome to think about how you would end this article.

This breathtaking פשט opens another window that deserves our attention. We have learned, many times before, the idea that Yaakov's niche in מעשה אבות is as the Av of Galus - by Lavan and in Mitzrayim. The Vilna Gaon directs us to the window to see that the Galus of Mitzrayim is the blueprint for all our wanderings, and for our long awaited Geulah, as the Navi Michah teaches (7:15) כימי צאתך. Teaches the Gaon that the מארץ מצרים אראנו נפלאות. for Mitzrayim was Yaakov in the house of Lavan. We know that Yaakov left Lavan's house with great wealth, so too we left Mitzrayim ברכוש גדול. Both Lavan and Pharaoh chased us at the end of the third day. This is why, explains the Gaon, our Mitzvah of יציאת מצרים begins with the story of Lavan, because Yaakov's Galus is where it all began. The Gaon advises us to learn the story well and see how perfectly it fits תיקון"ז. (מפירושי הגר"א עה"ת)

Let's try just a little to listen to the Gaon - it's always good advice. When Hashem decimated Mitzrayim, He promised that (Shemos 12:12) ובכל אלהי מצרים אעשה, and as Rashi quotes a Medrash that the wooden and metal idols would disintegrate. The שה was to be reduced to becoming supper, thus ensuring that living in the Galus for hundreds of years would not continue to influence the יוצאי מצרים. The g-d's of Mitzrayim had to be reduced to עפרא דארעא. We now know where the מעשה אבות for that came from - from Rochel's staging Lavan's senseless search for his g-d, leaving the impression of how frivolous pursuing them really was. Just as Lavan's g-d was eliminated, and would no longer not be able to sabotage the Shevatim's Aliyah, so too the g-d's of Mitzrayim had

to be torn down.

Bear with me just a little longer. I have a story that I must share with you about someone everyone adored, The Ponevezher Rav. His legendary love for Jews, rivaled only by his love for Torah, allowed him to extend his love and his השפעה to everyone he met. He traveled the world for the last part of his life, trying to rebuild Torah after the Churban of Europe and his own personal Churban. He had the opportunity to speak in a Shul where the adults were still somewhat religious but the children, for the lack of Yeshivos, were getting lost in large numbers (I think it may have been South Africa - I had such cousins (ר"ל), where many Yidden from Lithuania went. He railed at them, with such love, that Lavan, the Zeideh, shouted to his grandchildren - why did you steal my g-d? But your grandchildren will come to you, the Zeidehs, and cry out - why did you steal our G-d from us, and not teach us about the beauty and splendor of Yiddishkeit. Hafleh V'Peleh.

The Ribono Shel Olam is reminding us, all over the world, that we are still in Galus. Despite all the outside noise, we still need to protect ourselves from the inside and know what to cherish and embrace, and what we need to discard as Galus baggage and nothing more.

Among those who are לישועה.

אמין דאליפה
חיים טובים ואיתן

בש"ד

יו"ל ע"ק קהילת שבת בבית ד'

בנשיאות מורנו הרה"צ ר' גמליאל רבינוביץ שליט"א

5781

No.

543.441

He saw that Leah was unloved – וירא כי שנואה לאה

A man was sitting with his bitter soul upon him and suddenly a friend approaches and tells him: "Cheer up, it will be good". And he asks: "When and how will it be good?" The answer is: Remember, HaKadosh Baruch Hu makes everything happen. He knows and sees your pain. Perhaps all your suffering and everything that is happening to you now is only to bring you great blessings. To give you spiritual and material abundance, and every time the question arises, 'Why is Hashem doing this to me?' – think about the afore-mentioned posuk and remember 'Hashem saw that she was unloved'. HaKadosh Baruch Hu sees your hardship, then, 'He opened her womb', He opens great spiritual and material abundance.

- Tiv HaTorah - Vaveitzei

'Bestow good kindnesses upon us' – 'ותגמלינו חסדים טובים'

With thanks to Hashem.

ש.י.

G-d remembered Rachel (30:22) – (ל:כב) – ויזכר אלקים את רחל
Rashi explains: He remembered that she gave her signs over to her sister, and that she was distressed that she not ascend to the lot of Eisav and lest Yaakov divorce her because she has no children. Even the wicked Eisav thought so, when he heard that she had no children. This is what the composer meant [in Shacharis of Rosh Hashanah] 'The red one (Eisav) when he saw that she did not conceive, desired to take her for himself, and she was terrified.'

Previously (29:31), when the Torah spoke of remembering Leah, the Torah first explains the reason for remembering her, 'Hashem saw that Leah was unloved' – 'וירא ה' כי שנואה לאה' – 'He opened her womb' – 'ויפתח את רחמה'. The Gemara (Bava Basra 123a) explains the intent of the word '*senuah*' – 'unloved': 'What is meant by unloved? If you will say that it means she was literally hated, this cannot be. Is it possible that the Torah does not speak of the shortcomings of an animal that is *tamei* [not knosher], but the Torah would speak of the shortcomings of the righteous? Rather, HaKadosh Baruch Hu saw that Eisav's behavior was hated by her (Leah) and He opened her womb.'

We see something similar in Rashi regarding the remembering of Rachel, although she had merit to have sons before she actually merited marrying Yaakov, she was not remembered until she was distressed that perhaps she would fall to Eisav, for then she was sure she would be influenced by Eisav's evil. The result of this lesson is that HaKadosh Baruch Hu did not want to remember them until they thought about the nature of Eisav and they detested his actions. This is Torah and we must learn from it. What is the connection between this hatred and being remembered for sons?

In order for us to understand these things, it is incumbent on us to understand the nature of Eisav. We usually look at Eisav as one of those whose inner self was the same as his outer appearance. That is, his wickedness was outwardly visible. But the truth is that his wickedness was not outwardly visible, and when people would look at the way he presented himself they would think that he was completely righteous. It is said in the name of one steeped in *chassidus*, that on Shabbos Kodesh, Eisav would dress in white like the *tzaddikim*, and like them, he would say Torah at *seudah shlishis*.

Although we learned (Bava Basra 123a) that Eisav transgressed severe sins, we must say that for some reason they were considered as mitzvos... in this manner he succeeded in resolving all doubts and they looked at him as a *tzaddik*.

The Torah had previously explained (25:27) that when Yaakov and Eisav were thirteen one could already see the difference between them. Perhaps the meaning was not that this one was clearly wicked and this one was clearly righteous, rather, it was clear that their ways were different from each other. They would say that every '*tzaddik*' has his way to serve Hashem, but it was not yet recognizable that Eisav was thoroughly wicked.

These words are the basis for understanding the aforementioned Gemara (Bava Basra there and brought down in Rashi to 29:17) 'Everyone would say, "Rivka has two sons, and Lavan has two daughters. The elder daughter for the elder son and the younger daughter for the younger son." This is very perplexing, were there sons and daughters lacking in the world? Why was it that 'everyone understood that Lavan's two daughters were fit to specifically marry Rivka's two sons?'

We see that these were not just idle words. The righteous Leah was so embittered by this that she cried about falling to Eisav [as explained in the Gemara]. It is also fitting to understand that Rachel and Leah were righteous, and it was proper that everyone said that Rachel was right for Yaakov, but what did they see to say that Leah was right for Eisav?

However, these matters are settled by what we have said. Eisav presented himself as a link in the chain of Avraham and Yitzchak who were known as righteous throughout the world. As if he and Yaakov were both righteous following in the path of their fathers and there was no difference in their approaches. Since they were both righteous, people searched for righteous girls that were right for them, and they did not find girls whose deeds were righteous in the entire inhabited world other than these two, Rachel and Leah. Therefore, it was taken for granted by all the people that the elder daughter would be for the elder son and the younger daughter would be for the younger son. But as we said, this was only the view of the common people.

When news of 'Eisav HaTzaddik' reached the righteous Leah, and when she heard everyone setting her up with him as his wife, she wanted to investigate his background. She would sit at the crossroads and she would ask passersby what the elder one did? They would tell her all the things that demonstrated that he was righteous. But with her acute perception and her righteousness she understood quite well that his inner nature was not like his outer appearance. The truth of the matter was that he was an evil man who stole from people [see Bava Basra 123a]. Therefore, she cried and prayed that what the people said would not influence the heart of her simple father.

Ultimately, when she married Yaakov, she had already investigated and understood their true colors. Therefore, it was right that she was fit to give birth to the *Shivtei K-ah*. Her understanding enabled her to train her sons that there are totally righteous people unlike the nonsense that Eisav chased after but was able to make it seem as if he was doing good things. This is the point the Torah is trying to make when it says 'וירא ה' כי שנואה לאה' – 'Hashem saw that Leah was unloved', that the deeds of Eisav were hated before her, therefore, there was nothing to hold back the opening of her womb to raise the *Shivtei K-ah* in the holy way of Yaakov Avinu who embodied the trait of 'truth'.

In contrast, Rachel was not interested in knowing the actions of the elder one, since she was not being matched up with him. Therefore, she innocently thought that the deeds of the elder one were proper, since at the end of the day he was Yaakov's brother, and a descendant of Avraham and Yitzchak. This was inaccurate and held her back from having children, since she did not yet know what the situation actually was. HaKadosh Baruch Hu did not want her to give birth to the *Shivtei K-ah* until she fully understood the true nature of their deeds.

Since HaKadosh Baruch Hu wanted her to be a part of establishing the 'Vineyard of Israel', He caused her to doubt and think perhaps Yaakov wanted to divorce her – though this never entered his mind, since he saw that Rachel was his true soulmate. She then went to investigate Eisav's 'good deeds' and then through her wisdom, she understood the difference between impure and pure. She then begged Heaven to be a part of setting up the *Shivtei K-ah*.

Perhaps this was the intent of the posuk (29:31) 'Hashem saw that Leah was unloved' and concludes 'and Rachel was barren'. These last words are not clear, unless we say that Rachel did not merit sons since she did not have the merit of Leah. Now we can understand that the Torah makes a point and hints that the truth of the matter is that it was a great merit to be remembered, she gave her sister the signs, however she still did not know how to choose between good and bad which only Leah understood. It was specifically this understanding which the future of the Nation of Israel relied on.

Yaakov Avinu Lay Down Where Yitzchak Had Lain during the Akeidah to Rectify the Head of Adam HaRishon that Was Created from This Site

This week's parsha is parshas Vayeitzei. In this essay, we will focus on the passuk (Bereishis 28, 10): **"וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה, וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בֵּא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מִרְאשׁוֹתָיו. וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא."** And Yaakov departed from Be'er Sheva and went to Charan. He encountered the place and spent the night there, because the sun had set; he took from the stones of the place and he placed them around his head, and lay down in that place.

According to Chazal (Chullin 91b), Yaakov had already passed this spot and had reached Charan. Then he realized that he had neglected to stop and pray where his father and grandfather had prayed—on Har HaMoriah, at the site of the future Mikdash. As soon as he decided to return to pray there, the earth miraculously contracted for him: **"מִיָּד וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם"**. When he finished praying and intended to return to Charan: **"אָמַר הַקֵּב"ה צָדִיק זֶה בֵּא לְבֵית מְלוּנִי וַיִּפְטֹר בְּלֹא לִינָה, מִיָּד בֵּא הַשֶּׁמֶשׁ"**—HKB"H said, **"This tzaddik has come to My lodging place, shall he depart without resting the night?"** Immediately, **"the sun set."**

Now, let us review the text: **"He lay down in that place"**—implies that he slept at the site of the Mikdash. Rashi deduces from this language: **This expresses exclusion; in that place he lay down; however, during the fourteen years that he served in the house of Eiver, he did not lie down at night, because he engaged in Torah-study.** This deserves further explanation. Seeing as Yaakov did not sleep at night for fourteen years, because he chose to study Torah, why did he suddenly opt to go to sleep at the site of the Mikdash rather than to study Torah?

Additionally, before he lay down to sleep at that sacred site, he did something fascinating: **"וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מִרְאשׁוֹתָיו"**—**he took from the stones of the place.** Rashi comments: **He arranged them like a gutter-pipe around his head, because he feared the presence of wild animals. The stones began to quarrel with one another. This one would say, "Upon me shall the tzaddik lay his head"; and this one would say, "Upon me shall he lay his head." Immediately, HKB"H made them into one stone. This is implied by the words (ibid. 18): "And he took the stone that he placed around his head."** Why did Yaakov deliberately place them like a gutter-pipe around his head only and not around his entire body? After all, wild animals don't discriminate between the head and the rest of the body.

A Revelation from the Chasam Sofer

We will begin our investigation by introducing an amazing chiddush from the incredible teachings of the Chasam Sofer (Vayeitzei). He addresses Rashi's comment that Yaakov did not sleep during the fourteen years that he studied in the study-hall of Eiver. This seems implausible, seeing as the Gemara states explicitly (Succah 53a): **"שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אִישׁן שְׁלֹשָׁה יָמִים מַלְקִין אוֹתוֹ וַיִּשָּׁן"**—**if a person swears that he will not sleep for three days, he is given lashes, and he may sleep immediately; because this is an empty, meaningless vow that is impossible to fulfill.**

According to the Chasam Sofer, Rashi is not suggesting that Yaakov did not sleep at all for fourteen years. Rather, Rashi means that during the entire fourteen years that he studied Torah in the House of Eiver, Yaakov did not lie down at night;

instead, he fell asleep while sitting up. When he arrived at Har HaMoriah, however, he reclined with his entire body. The Chasam Sofer asserts that Yaakov did so, because he wished to lie down in the exact same spot where his father Yitzchak had lain, at the time of the Akeidah, in a fully recumbent position.

As a loyal servant in the presence of his master, I would like to latch onto his coattails to explain why it was crucial to Yaakov to lie down in the exact location that his father Yitzchak had lain at the time of the Akeidah. I will rely on a fantastic chiddush from the Rambam. He teaches us that David HaMelech erected the mizbeiach in the Beis HaMikdash, on Har HaMoriah, on the exact same spot that Avraham Avinu had erected the mizbeiach for the Akeidah. Here is what he writes (Hilchos Beis HaBechirah 2, 2):

It is universally accepted that the site on which David and Shlomo erected the mizbeiach, the threshing floor of Aravnah, is the site where Avraham erected the mizbeiach and bound Yitzchak on it. It is the site where Noach erected (a mizbeiach), when he left the teivah. It was also the site of the mizbeiach on which Cain and Abel offered sacrifices. Also, Adam HaRishon offered a korban on that site when he was created, and he was created from that site, as our sages said: "Man was created from the place of his atonement (where he would ultimately be granted atonement, i.e. the site of the Mikdash)."

The fact that Adam HaRishon was created from the earth of the site of the future mizbeiach in the Beis HaMikdash is also documented in the Midrash (B.R. 14, 8) in relation to the passuk (ibid. 2, 7): "וַיִּצְרֶה אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם עֹפֶר מִן הָאֲדָמָה, מִמְּקוֹם כְּפָרְתוֹ נִבְרָא, הֵיךְ מָה דָּאֵת אִמְרַן מִזְבֵּחַ אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִּי, אִמְרַן הִקְבִּי הָרִי אֲנִי כּוֹרֵא אוֹתוֹ מִמְּקוֹם. "And Hashem G-d formed man of soil from the earth"—from the site of his (future) atonement, he was created. As it says (Shemos 20, 21): "A mizbeiach of earth you shall make for Me." HKB"Y said: Behold, I am creating him from the site of his atonement. Oh that he will endure (succeed and not sin)!

Adam HaRishon's Head Was Created from the Site of the Mizbeiach

Notwithstanding, it is important to point out that we find a contradictory passage in the Gemara (Sanhedrin 38a): **תניא**—it was

taught in a Baraisa: Rabbi Meir used to say: The dust of Adam HaRishon (from which he was formed) was collected from all around the world. The Gemara (ibid.) provides the specifics: **Adam HaRishon's body came from Bavel, his head from Eretz Yisrael, and his limbs from other lands.** Rashi elaborates: **His body was taken from Bavel, because it is low-lying. Apparently, it was taken from there; therefore, it became an abyss. His head was taken from Eretz Yisrael, because it is high and more important than all of the other lands.** His limbs, his arms and his legs, were created from the other countries.

In Chiddushei Aggados, the Maharsha explains that Adam's head was created from Eretz Yisrael, because it contains the brain and is the seat of the neshamah and human intellect. As we know, Eretz Yisrael is the land most suited for the acquisition of wisdom—"chochmah." As the Gemara teaches (B.B. 158b): **"אִירָא דְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִזְכִּים"**—the air of Eretz Yisrael makes one wise. On the other hand, the physical body that houses the heart, which is designed to receive the "chochmah" of the brain, was created from Bavel. Therefore, Bavel was also designated as a place worthy of receiving "chochmah." The remaining limbs and body parts were created from the other lands, since they are subordinate to Eretz Yisrael.

Thus, we learn that only Adam HaRishon's head was created from Eretz Yisrael. This seems to contradict the Rambam's assertion that Adam HaRishon was created from the site of the mizbeiach—even though his assertion is substantiated by the Midrash cited above. Perforce, we must ask: Why did the Rambam prefer the assertion of the Midrash—that Adam HaRishon was created from the site of the mizbeiach—over the assertion of the Gemara—that he was created from earth gathered from all four corners of the world?

In truth, the Rambam is correct. For, we have a fundamental principle that the entire body follows the lead of the head. In the words of the Gemara (Eiruvim 41a): **"דְּבִתֵּר רִישָׁא גּוּפָא אִזִּיל"**—the body should follow the head. Therefore, even though the body was created from the other parts of the world, it is as if the entire body was created from Eretz Yisrael. Thus, the Gemara's contention that Adam's head was created from Eretz Yisrael and the Midrash's contention that he was created from the site of the mizbeiach (so that he would be worthy of atonement) go hand in hand very nicely.

Yaakov Avinu Was Exiled to Charan to Atonement for Adam HaRishon Bringing Death to the World

Following this line of reasoning, we will now attempt to explain the Chasam Sofer's assertion that Yaakov Avinu reposed on Har HaMoriah on the site where his father, Yitzchak, had lain at the time of the Akeidah. As explained, that was also the site of the mizbeiach and the exact spot from which Adam HaRishon's head was created. Let us refer to an intriguing passage in the Midrash Tanchuma (Vayeitzei 1):

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. ילמדנו רבנו, ההורג את הנפש בשגגה, להיכן היה גולה. כך שנו רבותינו, ההורג נפש בשגגה גולה לערי מקלט. לשלש הערים שבעבר הירדן ושלש שבארץ כנען, ויעקב אבינו גלה לחרן בורח בנפשו, ונתיירא שלא יהרג אותו הרשע עשו אחיו, מכיון שראהו הקב"ה בצרה גדולה נגלה עליו בחלום."

The passuk states that Yaakov left Be'er Sheva and travelled to Charan. The Midrash views this journey as the beginning of Yaakov's exile. It compares Yaakov to a person who inadvertently killed another human being. Just as that person must flee for his life and go into exile—seeking protection in a "city of refuge"—so, too, Yaakov had to flee for his life to Charan—fearful that his evil brother Eisav would kill him.

At first glance, this is puzzling and difficult to comprehend. Where do we find that Yaakov killed anyone accidentally necessitating his exile to Charan? To solve this enigma let us refer to the following Gemara (B.M. 84a): "שופריה דיעקב—the radiance of Yaakov Avinu resembled the radiance of Adam HaRishon. The Zohar hakadosh (Bereishis 35b) adds that this implies that Yaakov Avinu was the tikun for Adam HaRishon: "דעה יעקב דוגמא דאדם The Arizal explains in Sha'ar HaPesukim (Vayigash) that Yaakov Avinu was a "gilgul"—a reincarnation—of Adam HaRishon and was thus obligated to rectify his failures and transgressions.

Now, as a consequence of the "cheit Eitz HaDa'as," Adam HaRishon is responsible for bringing death to the world. We know this from the following passuk (Bereishis 2, 17): "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, כי ביום אכלך ממנו מות תמות"—but of the Eitz HaDa'as Good and Bad, you must not eat; for on the day you eat of it, you will surely die. Our blessed sages state that although this was not his intention, nevertheless he is viewed as one who killed accidentally and requires atonement. As a

result, HKB"H banished Adam from Gan Eden, as it is written (Bereishis 3, 24): "ויגרש את האדם"—and He drove the man out. With regards to this banishment, the Midrash teaches (Bamidbar Rabbah 23, 13): "ולמה נתגרש על שהביא מיתה על הדורות, והיה חייב למות מיד אלא שריחמת עליו וגירשתו, כדרך הרוצח בשגגה שגולה"—he was driven out of Gan Eden, because he brought death to future generations. In reality, he should have died immediately, but Hashem had mercy on him and banished him from Gan Eden instead—just as one who kills inadvertently is exiled from his home to a "city of refuge."

This is also evident from the following Midrash (Bamidbar Rabbah 23, 13) related to the words of David HaMelech (Tehillim 25, 6): "זכור רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם המה"—remember Your mercies Hashem, and Your kindnesses, for they are eternal:

David said, Master of the Universe, were it not for the fact that Your lovingkindness preceded Adam HaRishon, he would not have been able to survive, as it says "For on the day you eat of it, you will surely die." But You did not do this; rather, You took him out of Gan Eden, and he lived for 930 years; only after that did he die. What did You do to him? You banished him from Gan Eden, as it says: "And He drove the man out." Why was he driven out? Because he brought death to the (future) generations, and he should have died immediately. Instead, You had mercy on him and banished him, just like one who kills inadvertently is exiled from his location to a city of refuge. Hence, it says: "Remember Your mercies Hashem, and Your kindnesses."

Thus, we have succeeded in deciphering our sages' enigmatic words (Tanchuma, Vayeitzei 1): **Thus did our Rabbis teach: One who kills another person unintentionally is exiled to a "city of refuge" . . . Yaakov Avinu was exiled to Charan. He fled for his life fearful lest the wicked Eisav, his brother, would kill him.** Now, seeing as Yaakov was a gilgul of Adam HaRishon, and represented his tikun for having brought death to the world, he required atonement. Therefore, he was exiled from his home, in keeping with the law of one who kills unintentionally. This is the implication of the continuation of the Midrash: **He was fearful lest the wicked Eisav, his brother, would kill him**—in other words, he feared that he deserved to die for having brought death to the world.

The Three Avos Rectified the Sin of Adam HaRishon

In truth, we can make some sense of the matter by referring to the Tikunei Zohar (Tikun 69, 109b): **“בתלת אבהו תמן נחית אדם—בתלת גלגולין”**—Adam HaRishon descended and reincarnated into the three Avos. This is explained at greater length in the Zohar hakadosh (Behar 111b), where we learn that the three holy Avos rectified the sin of Adam HaRishon.

It explains there that the “cheit Eitz HaDa’as” was comprised of the three cardinal sins—avodah-zarah, sexual immorality and murder. Let us explain. The serpent beguiled Chava and persuaded her to eat from the forbidden fruit by saying (Bereishis 3, 5): **“כי יודע אלקים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלקים יודעי טוב ורע”**—**for G-d knows that on the day you eat of it your eyes will be opened and you will be like G-d, knowing good and bad.** Firstly, this heresy clearly constituted “avodah-zarah.” Secondly, when the serpent had illicit relations with Chava, introducing its perversion into all future generations of human beings, that was an act of sexual immorality. Thirdly, when the death sentence was imposed on all creatures, it constituted a form of murder.

Therefore, Adam HaRishon reincarnated into the three Avos to rectify these three aspects of the sin. Avraham accomplished the tikun for the aspect of “avodah-zarah.” He did so by shattering his father’s idols, sacrificing his life in the burning furnace in Ur Kasdim—demonstrating his emunah in the Creator—and by educating the world to believe in the one, true G-d. Yitzchak Avinu accomplished the tikun for the aspect of murder. He did so by demonstrating his willingness to sacrifice his life as a korban at the Akeidah. Yaakov Avinu accomplished the tikun for the aspect of sexual immorality. He did so by having proper, moral relations, thereby ensuring that all of his progeny, the twelve shevatim, would be supreme tzaddikim.

That being the case, how do the Zohar hakadosh and the Arizal claim that Yaakov Avinu represented the likeness and splendor of Adam HaRishon, because Yaakov was his gilgul and tikun? For, we have just learned that all three of the Avos were reincarnations of Adam HaRishon and were responsible for his tikun. We can answer that while this is true, Yaakov Avinu provided the essential tikun, since he was the third of the Avos and he completed the tikun. As the Gemara (Sotah 13b) explains, a mitzvah is attributed exclusively to the person who completes it.

The Organs in the Head Were Damaged by the Cheit Eitz HaDa’as

Continuing onward on this sublime path, we will now focus on what Yaakov Avinu did at the site of the Mikdash before going to sleep: **“He took from the stones of the place and he put them around his head.”** Rashi explains: **He arranged them like a gutter-pipe around his head, because he feared the presence of wild animals.** If we analyze the “cheit Eitz HaDa’as,” it is apparent that the sin was intimately related to the organs of the head. To begin with, the power of speech coming from the mouth played a crucial role; Chava should never have entered into a conversation with the primeval serpent—“hanachash hakadmoni.” As Rashi teaches us (Bereishis 3, 1), the nachash engaged Chava in a lengthy conversation, so that it could entice her to partake of the Eitz HaDa’as. Clearly, the ears were also involved in the sin; for, she listened to its persuasive arguments. Regarding the eyes, it says (ibid. 1, 6): **“ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים”**—**and the woman saw that the tree was good for eating and that it was a delight to the eyes.** The mouth was involved once again when they ate the fruit: **«ותקח מפריו ותאכל»**—**she took of its fruit, and she ate, and she also gave to her husband with her, and he ate.**

We can now comprehend why HKB”H sentenced Adam HaRishon to die: **“On the day you eat of it, you will surely die.”** Seeing as the “cheit” involved the organs and senses of the head, it was as if the head was severed and separated from the rest of the body; that is clearly a situation inconsistent with life. In the Gemara, Chazal express this fact as follows (Shabbas 75a): **“פסיק רישא ולא ימות”**—if the head is separated from the rest of the body, death is inevitable. Therefore, the death penalty was imposed on man to atone for the damage and insults caused to the head.

This explains very nicely the profound wisdom of Avraham Avinu. He erected a mizbeiach on Har HaMoriah with the intent of sacrificing his son, Yitzchak. He did so specifically on the site from which the head of Adam HaRishon was formed. Now, we’ve explained that Adam HaRishon damaged the organs of the head while committing the “cheit Eitz HaDa’as.” We’ve also explained that Yitzchak Avinu was responsible for rectifying the aspect of murder for Adam HaRishon by his willingness to allow his blood to be spilt on that mizbeiach of the Akeidah.

Therefore, Avraham bound Yitzchak on a mizbeiach at the exact spot from which Adam HaRishon's head was created, so that the tikun accomplished by Yitzchak would happen there.

Yaakov Avinu Surrounded His Head with Stones to Rectify the Defects of the Head Caused by Adam HaRishon

We can now shed some light on the revelation of the Chasam Sofer concerning the wondrous acts of Yaakov Avinu on Har HaMoriah. As we've learned, HKB"H had the sun set prematurely so that Yaakov would spend the night at that divine lodging place. He reposed on the exact same spot that Yitzchak was bound during the Akeidah. We have also learned that Avraham erected that mizbeiach on the site from which the head of Adam HaRishon was created to rectify the defects caused to the head.

Therefore, when Yaakov Avinu was exiled to Charan—in keeping with the law of one who causes death to another inadvertently—he yearned to pray at the site of the Mikdash. After all, his fathers prayed there; that is where Avraham bound Yitzchak; that is where Adam HaRishon's head was formed from. Thus, he would continue the tikun of the head which was damaged in the commission of the "cheit Eitz HaDa'as." When he realized that the Almighty wanted him to sleep there, he lay down on the exact same spot where Yitzchak had lain at the Akeidah. For, he wanted to participate in the tikun of the head.

It is with great pleasure that we can now explain Yaakov Avinu's actions. When he slept on the site of the Akeidah: **"He took from the stones of the place, and he placed them around his head."** As we learned from Rashi, he formed a gutter-pipe around his head to protect him from wild animals. We posed an obvious question: Why didn't he feel it necessary to protect his entire body? In keeping with our current discussion, we can suggest a wonderful answer. He reposed on the site of the mizbeiach, the site from which Adam HaRishon's head was created. Hence, his aim was to protect the head from the damage and insults caused by Adam HaRishon. The wild animals he feared were none other than the yetzer hara and its negative influences. He took extra measures to prevent them from luring him astray as they had lured Adam HaRishon through the organs and senses in his head. This is the tikun that he accomplished via this stratagem.

With this in mind, we can comprehend the implication of the following passuk (ibid. 28, 18): **"וַיִּשְׁכֶּם יַעֲקֹב בְּבֹקֶר וַיָּקָח אֶת הַאֲבֶן אֲשֶׁר שָׁם מִרְאשׁוֹתָיו וַיִּשֶׁם אוֹתָהּ מִצְבֵּה וַיִּצְוֶק שְׁמוֹן עַל רֹאשׁוֹ"**—**Yaakov arose early in the morning and took the stone that he had placed around his head and set it up as a monument; and he poured oil on its top.** Now, since he had arranged these stones to protect his head and to remedy the defects related to man's head in general, he made them a monument for all future generations. Thus, all of his offspring, the people of Yisrael, would recognize the need to establish safeguards for all of the head's organs—protection for the eyes, mouth and ears—so that they will be used exclusively to serve Hashem.

Galus Results from the Subservience of the Head to the Body

We will continue this sacred journey by elaborating on the promises HKB"H makes to Yaakov in his dream on the site of the mizbeiach, from where Adam HaRishon's head was formed. He promises to give Yaakov and his descendants Eretz Yisrael (ibid. 13): **"וְהָנָה ה' נִיצֵב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי ה' אֱלֹקֵי אֲבֹרָהּם אֲבִיךָ וְאֱלֹקֵי יִצְחָק: "וְהָנָה ה' נִיצֵב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי ה' אֱלֹקֵי אֲבֹרָהּם אֲבִיךָ וְאֱלֹקֵי יִצְחָק: "And behold! Hashem was standing over him, and He said, "I am Hashem, G-d of Avraham your father and G-d of Yitzchak; the ground upon which you are lying, to you will I give it and to your descendants."**

To begin with, we will introduce an important principle concerning galus and geulah gleaned from the teachings of the brilliant Rabbi Yosef Engel, ztz"l, in his sefer Otzros Yosef (Part 2, 2). He explains why Yisrael were exiled from Eretz Yisrael based on a concept of the Maharal's presented in Gevuros Hashem (Part 4): **Mitzrayim resemble and are compared to the material aspect (of existence); whereas Yisrael are compared to the concept of form.**

Let us explain. The Jewish people represent the neshamah and ideal form and purpose of the world; whereas the nations of the world represent the physical body and material aspects of the world. This is the implication of Avraham's remark to Eliezer and Yishmael (ibid. 22, 5): **"שְׁבוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר"**—**stay here by yourselves with the donkey.** The Gemara expounds (Yevamos 62a): **"עַם הַדּוֹמָה לַחֲמוֹר"**—**a people who resemble a donkey.** This teaching is based on the similarity between

the word "**chamor**"—meaning donkey—and the word "**chomer**"—meaning (raw) material.

Therefore, it is proper and fitting for Yisrael—the intellect and conceptual form of existence—to rule over the nations of the world—the raw, unformed material of existence. In galus, however, Yisrael exist under the rule and control of the nations of the world. This is not the proper order of things. Under the circumstances of galus, the material aspect of existence reigns over the conceptual form of existence.

Accordingly, the brilliant Rabbi Yosef Engel explains why it is fitting for Jews to occupy Eretz Yisrael when they are performing the will of the Almighty. As we've learned, the head of Adam HaRishon was formed from the earth of Eretz Yisrael, while his body was formed from Bavel and the other lands. Therefore, when Yisrael subjugate their heart to the will of the neshamah—located in the head, the king of all the bodily limbs and organs—they deserve to occupy the land from which man's head was formed.

However, when Yisrael fail to act according to the will of the Almighty, they are exiled from Eretz Yisrael, the origin of the head. Under those circumstances, the neshamah in the head is not in control of the heart and all of the bodily forces. On the contrary, the heart and bodily forces subjugate the neshamah

in the head to conform with their desires. Hence, since man's body and other limbs were created from Bavel and the other countries of the world, Yisrael were exiled to those places. This is the gist of his wonderful explanation.

Let us add an intriguing thought. Our blessed sages always refer to the land that HKB"H gave us as **Eretz Yisrael**. In Sha'ar HaPesukim on this week's parsha, the Arizal notes: "כי ישראל הם אותיות ל"י רא"ש כי תיקן עד הראש"—that **ישראל** is an anagram for **ל"י רא"ש**, because their function is the tikun of the head—the "**rosh**." As explained, it is a Jew's goal and purpose to establish the head as the ruler of the entire body. When this is accomplished, it is as if only the head exists, since all the other bodily parts subordinate themselves to the head. Thus, the appellation **Eretz Yisrael** conveys the fact that to deserve her requires placing the head in control of the entire body. This is the implication of its anagram **ל"י רא"ש**.

Now, we can comprehend why HKB"H promised Yaakov Avinu in his dream to give him and his offspring Eretz Yisrael. He was lying down where Yitzchak had lain at the time of the Akeidah, on Har HaMoriah, the site from which Adam HaRishon's head was formed. He was performing a tikun for the damage Adam HaRishon had caused to his head. Therefore, he deserved to inherit the land from which Adam's head was created.

Our thanks and blessings are given to those who donated for the publication
of our weekly dvar Torah for the merit of **אחינו בני ישראל**

Family Madeb for the
Refuah Shelimah of Lea bat Virgini

Arthur & Randi Luxenberg לזכות
of their wonderfull parents, children and grandson

In honor of Donna and Afshin Hedvat
On occasion of the marriage of their daughter Elianna to Aria Hourizadeh
By the Ohebshalom and Aryeh Families

To receive the mamaram by email: mamaram@shvileipinchas.com

To sponsor or dedicate
this publication, please
call the Areivim office:
845-371-2760 or email
info@areivim.com

Areivim

LIFELONG SUCCESS

EMERGENCY HOTLINE
Dial: 845-371-2760
or Text: 914-490-8129
and type the word
"EMERGENCY"

845-371-2760 | INFO@AREIVIM.COM | P.O. BOX 166 HILLBURN, NY 10931 | WWW.AREIVIM.COM

To subscribe to the Weekly Email, please email info@areivim.com
and enter "Subscribe" into the subject line.

Please go to www.TorahAnytime.com to listen to Rabbi Shmuel
Gluck, and other popular speakers, on TorahAnytime.

By Rabbi Shmuel Gluck

This Parsha begins with Yakov Avinu's Nevu'ah. The Sefer Akeida uses this opportunity to discuss the clarity found in Nevu'ah. He uses an analogy which I find to be very crisp when describing how most people see the world: **Shehamatte Hayoshor Nir'a Okum B'maim, a straight stick appears warped when seen through water.** We are certain that what we are seeing is reality, unaware, and possibly unwilling to accept, that we are witnessing an optical illusion.

While we don't have Nevu'ah anymore, we have what is expected to be an alternative. Mal'achi, in the last Passuk explains that the period of Nevu'ah is over and instead,

Zichru Toras Moshe, the Torah will lead and guide people. That means that we can still see a straight piece of wood as straight and, similarly, a crooked piece as crooked, if we "see" everything through the Torah's eyes.

The challenge is that we are certain that we are seeing with clarity so we don't bother to confirm accuracy. So, we continue to make decisions based on warped conclusions. We also observe others that do the same. **The lesson is that we must be aware that we can't ever be certain unless we have confirmed our thoughts by seeing it in the Torah.**

LAYOUT BY RAMAPOST.COM

How Areivim Approaches Klal Yisroel's Children

In Honor of Areivim's Upcoming Annual Dinner

By Rabbi Shmuel Gluck

There are two primary components Areivim uses when working with teenagers (and don't forget young adults). I would like to discuss one of them in this article and the other next week, the week of our virtual dinner. Besides describing Areivim's work, these articles will give readers an idea of how to improve their relationships with their children, spouses, friends, and, yes, even Hashem.

The first topic is to increase our ability to present ourselves effectively, which will be the topic of this article. The second will be our problem-solving approach.

I often tell young men and women looking for work but without an idea of what they want to do, "Do anything which involves sales. The skill will serve you well, because ultimately, you are always selling yourself, your views, and your preferences." I then remind them that, "While there is a significant difference between selling real estate or selling rubber bands, what they have in common is that you are selling yourself. That's because people don't sell products. They sell themselves. Once they do, the products get sold by themselves." This is what we do at Areivim and this is what parents must do to be a positive factor in their

children's lives.

The job description of a "salesman" has a negative connotation to it. It's perceived as being self-serving, dishonest, and presenting oneself behind a facade. Nevertheless, there's a difference between faking and presenting oneself in a manner which others appreciate. That's called respect. Those that lack self-esteem are those that can't differentiate between the two.

It isn't necessarily faking if I show interest in a topic which I have no real interest in. If I do it to get something in return, I may be manipulating the person, getting on his good side to get something he wouldn't have otherwise given me. But if I do it because I would like to help him enjoy the moment, I am being sensitive. If I do it consistently so that I can help the person while asking nothing in return, then I am acting as a mentor.

Some people find it difficult to be honest with their motives. A person can claim to help someone when what they are really concerned with is their public image. They may even be unaware of their agenda but those that they are helping

PARSHAS VAYEITZEI 5781

are aware, and therefore resentful and resistant. To “win” someone over requires days, even months, of giving without asking in return.

While in families and in our residences, what we ask of them is not framed as wanting something in return but that we expect a reciprocal relationship. In a reciprocal relationship, people are giving back to the community and not to an individual. Presented properly, although it's a challenge to do so properly, the difference is easily appreciated.

An honest salesman, even if he too will gain from the arrangement, makes sure the customer gets his money's worth. An honest salesman offers (almost) complete transparency. (It's “almost” because some information will be misinterpreted and may cause them to misread the information given. Therefore, in some instances, it's better not to offer them that information.) Therefore, withholding any information, even with children, should be done sparingly and only after you are certain it isn't self-serving.

For example, young children don't grasp the value of money. When they get a little older, they assume if someone receives any money, even just to cover his expenses, he is selfishly motivated.

Before we begin parenting or mentoring, we must ensure that we effectively “sold” ourselves. The challenge is that we have to present ourselves in a manner which makes us appear as an above-average person and we have to act this way for weeks, maybe months, before we see any “return” on our investment. Here are some tips on doing this properly:

1) It is very difficult to present ourselves as caring about them without our having an agenda. It's even more difficult to convince a skeptical teenager that we don't have an alternative agenda. They can only be convinced over a long time, with the passing of hundreds of small incidents. There are many ways to do this. The underlying message is that you are always available for them. I often told my children after they asked me for something, “I don't know how to do it but we will make it happen”. That is different from complaining, stalling, or rejecting. Of course, you have to come through almost always with your children.

2) I have learned that you always have to act with character, when they are in the room, even if you are not talking to them. They should not see you frustrated, angry at a sibling, etc. I have learned that their trust of you is based on whether they see you as a quality person or not. This is included in the need to sell to others.

3) I often tell people that the more you remind children that you are their parents, the less they will remember. The less you remind them, the more they will remember. It is an art to speak to children as peers while carrying yourself with the dignity that makes it obvious that you are not. (If you are interested in mastering this, please feel free to contact me at shmuelgluck@areivim.com.)

4) Parents and staff must always remember that our sales approach may require years until we get a return for our money. For example, there are many personal habits I have that I share with many parents and all of our children make fun of us for them. For example, I wake up early. I have been called many things by my children (a Martian comes to mind). Yet, today, all my sons are up at around 6:00 in the morning.

*“..increase
our ability to
present ourselves
effectively..”*

I apply this same approach to those I mentor. I keep my word. I am transparent. I respect them even if I disagree with them. I am soft, not weak. They all make fun of me and, at times, may become resentful. Yet, they generally adopt these same traits, having seen it applied dozens of times and having seen how, if not instantly but as a part of a lifestyle, it enhances people's lives, relationships, and successes.

In closure, I have learned that selling yourself is less about how you treat them than who you are. This does make great parenting or mentoring difficult. Nevertheless, you can't succeed without this. At Areivim, we hire quality, genuine, people and the rest is easy. Our success is proof of our staff's commitment.

Please show your appreciation to Areivim's staff by contributing to our dinner campaign and by watching our virtual dinner which will be next Motzei Shabbos, December 5 at 7:30 at areivim.com. We will be joined by our guest speakers Rabbi Sholom Kaminetzky shlit"a and Rabbi Chaim Dovid Zwiebel. We are also fortunate to have Moshe Storch, the well-known Kumzitz master, join us for the evening.

MIZMOR L'DOVID

Divrei Torah Inspired by the Torah Commentaries of
RAV SHIMSHON RAPHAEL HIRSCH ZT"l

A Study of Shabbos #6 – Tehillim and Shabbos - Dovid's Request for More Time

By David Gurwitz

The *Meiam Loez* quotes the *Medrash* which describes the dialogue between Hashem and Dovid Hamelech about the timing of Dovid's death. The *Meiam Loez* discusses this in *Parshas Chayei Sarah*, where Sarah's passing from shock was brought on by hearing about the *Akeidah* and her son's near death. However, he explains that Sarah did not lose a single day of her allotted time. It was all timed perfectly.

Given this idea of "no unaccounted time," the famous story brought in the *Gemara* about Dovid Hamelech trying to avoid being taken by the *Malach Hamovess* on *Shabbos* has always been difficult for me to understand. After all, we come from Adam Harishon, who gave 70 years of his life to allow Dovid Hamelech to live past the hours originally allotted to him. Who knew or appreciated time more than Dovid, who slept very little during his life and who rose at night from the winds activating his harp and then learned Torah until the time to greet the dawn? Who else would appreciate that Hashem is quite exact in how much life he gives us? Having been told by Hashem that he was destined to die on *Shabbos*, how could Dovid try and "sneak" more time of life by learning all of every *Shabbos* and preventing the *Malach Hamovess* from taking him during his time of learning? What can we learn from his strategy to live longer?

The *Meiam Loez* brings two *pesukim* from *Tehillim* that are related to Dovid and *Shabbos* and help us understand the importance of *Shabbos*. We often overlook these in thinking about the more well-known *kappitlach* that connect to *Shabbos* - *kappitlach* 92 and 93 during *Shabbos*, *kappitel* 107 before, and *kappitel* 91 afterwards.

The first *posuk* (39:5) states, "*Hodieini Hashem kitzi umidas yomai mah hei aidah meh chadeil ani - O Hashem, make me recognize my goal and what the measure of my days is, for I wish to know how short-lived I am.*"

Rav Shamshon Raphael Hirsch zt"l explains the mindset of Dovid Hamelech as follows: "*Make me know my goal, my ultimate destiny, and what measure of my days is; namely, the standard by which I must measure the value and the possible permanent significance of my days. I wish to know 'meh chadeil ani' - not whether or not I am short lived, but how short-lived I am, and to what degree I am short-lived and whether my life's meaning is transitory or permanent.*"

Dovid was asking for the true purpose of man - whether his destiny would be dependent upon man's material circumstances. The purpose of existence, not the number of years, is the focus. *Keitz*, as used here, per Rav Hirsch, does not mean end, but the goal toward which the course of time and history is directed.

Let's now eavesdrop on the aforementioned dialogue. Dovid, after learning that he would die on *Shabbos*, said, *"I'd rather die on a Sunday. Then, people would be able to honor me and eulogize me. If I die on Shabbos, people will not be allowed to touch my body. I will have to be buried immediately, without eulogy."*

Hashem answers, *"It is impossible. By Sunday, it will already be time for your son, Shlomo, to be king. One reign cannot even take a hairbreadth from another."*

Dovid counters, *"Then let me die earlier. Let it be on a Friday, before Shabbos."*

Hashem answers, *"That is also impossible."*

Here is the second *kappitel*: *"A day in your courtyards is better than a thousand"* (*Tehillim* 84:11).

"I would rather have you study Torah for an additional day than have the thousand sacrifices that your son, Shlomo, will offer when he builds the Bais Hamikdosh."

(It is interesting that the Torah is called *Toras emes*. Shlomo ben Dovid is *begematria emes*, 441!)

Rav Hirsch says in his analysis of *Tehillim* 84:11 that *"nothing that alien lands can offer can ever provide adequate compensation for the inspiration that can be gained in the Sanctuary of Hashem, and for the soil that is sacred to nothing else but to His law."* We must recall that it was the combination of Dovid's preparation and *zechuyos*, and Shlomo's construction, that built the *Bais Hamikdosh*.

The current *Daf Yomi masechta* is *Shekalim*. On *daf* 7b, near the end of Chapter 2, we learn another aspect of Dovid's view of time - quite different, in fact, from what we see in the *Medrash*. The *Gemara* discusses Dovid saying that he would be willing to die earlier to have the *Bais Hamikdosh* built earlier. Hashem responds, *"When your days are complete and you lie with your forefathers. Complete days I will count for you and not incomplete days"* (*Shmuel II* 7:12). This was true even though Dovid knew that he could not build the *Bais Hamikdosh* because he had fought wars.

The chapter ends by stating a similar idea to *Tehillim* 84:11: *"I will not allow you to die sooner than the date destined for your death."*

Shlomo Hamelech says in *Mishlei* (21:3), *"The charity and just deeds that you perform are more precious to Me than an offering, since performing charity and what is just is more acceptable to Hashem than sacrifice."*

Shabbos offers the primary time for clarity to ask and explore these questions for ourselves. In fact, *Chazal* tell us that the extra soul we receive on *Shabbos* is quizzed upon its return to heaven and asked, *"What chiddushim, new insights and plans, did you, the extra soul, bring back from your stay in the body over Shabbos?"* Dovid's request for more time was predicated on protection via Torah study. Dovid's request for less time was predicated on building the *Bais Hamikdosh*. Perhaps, from his vision spanning generations and the end of time, we can ponder how to add to our *"Motzoei Shabbos"* quiz results from the work of our soul on *Shabbos* through more focused prayer, *Tehillim* and Torah study.

David

Parashas Vayeitzei

תשפ"א

פרשת ויצא

וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלקים עמדי ... וכל אשר תתן לי עשר
אעשרנו לך

*Then Yaakov took a vow, saying, "If G-d will be with me...and
whatever You will give me, I shall repeatedly tithe to You."
(28:20,22)*

The word *leimor*, saying, is an implication to future generations, that they, too, shall vow in times of distress. *Chazal* (*Midrash Rabbah, Bereishis* 70) say, "Yaakov was the first to vow, thus all those who vow in the future should attach their vow to him." Yaakov *Avinu* merited that all sincere vows be connected and attributed to his vow. He paved the way for people to vow to Hashem. Thus, when anyone commences a *mitzvah*, a project, an endeavour that will help others or increase service to Hashem, the merit all reverts to he who took the first plunge, who established it.

Horav Chaim Kamil, zl, delivered the primary address at the establishment of an elementary school. He quoted the above *pasuk* and said, "All those who are from the *meyasdim*, founders, the initiators of an institution, merit in all the Torah that will eventually be learned therein." As in all *mitzvos*, the one who is the *maschil*, beginner, who initiates it, will share in everyone's *mitzvah* that results from it. As this applies to the positive, it also applies to the negative. Amalek was the first nation to attack us when we left Egypt; his act of aggression will never be forgotten. *Chazal* compare it to a burning hot tub which no one is willing to enter. One wild, undisciplined person, who asks no questions and cares for no answers, just jumps in. While he is certainly burned, he does catalyze one (negative) achievement: he cools the water for everyone else. As a result, Amalek has a portion in all of our pain. It will always be reckoned against him.

Fear of initiating a project or developing an institution is not uncommon. There are those who view it like a hot bath which will scald anyone who attempts to jump in. It might be difficult initially, and it might even fail at first, but think about the merit that goes to he who commences the project. Even if it fails, he has at least made it easier for the next one to succeed. *Chazal* teach that one should rise early in the morning, so that he is one of the first ten to comprise the *minyan*, quorum, for *Shacharis*. Even if another hundred worshippers arrive afterwards, he receives the reward commensurate to all of theirs combined. The first to begin a project has enormous merit and, in circumstances which his being first generated negativity, he will have the lion's share of the resultant deficiencies.

If I may, I digress from the focus on *avodas Hashem* and address the "mundane" issue of reaching out to people in need and offering practical assistance. "Need" is a general term that has such subheads as: economic, emotional, physical, spiritual, etc. While everybody wants to help, nobody wants to be the first to jump in. We hesitate for a number of reasons, because, for the most part, we are insecure. After all, we are always looking over our shoulder wondering what "someone" is going to say about us. Much of what happens (or does not happen) is due to this "syndrome." We spend more time looking for excuses why not to be first and, later, to justify our decisions, that we could have already have helped and successfully extricated someone from a bad situation.

Imagine if *Horav Shraga Feivel Mendlowitz, zl*, would have taken that attitude: there would be no day school/*yeshivah* movement (eventually someone else would have had the courage);

or if *Horav Aharon Kotler, zl*, would have worried about his own learning and not about *Klal Yisrael*? The list goes on, on a general, communal scale and on an individual scale. Every community has its founders; from the *baalei batim* who stood up and fought against apathy; from *Roshei Yeshivah* who were on a mission to build Torah; to day school principals who went door-to-door canvassing for children. They were derided, humiliated, scorned, but, nonetheless, they succeeded. They were not afraid to be the first, and, as a result, the communities that they built have mushroomed and undergone a complete metamorphosis, to the point that no one remembers what "it" looked like prior to the founding fathers toil and sacrifice. Despite the change, we are all indebted to the "first" responders who started it all and paved the way for us to enjoy and continue to build.

ויאהב יעקב את רחל ... ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אתה

*Yaakov loved Rachel ... and they seemed to him a few days because
of his love for her. (29:18,20)*

Targum Onkeles translates *va'yahav*, and (he) loved... *u'r'cheim*, and (Yaakov) was sympathetic towards (Rachel). The accepted translation of *ahavah* is love. *Onkeles* seems to equate love with *rachamanus*, compassion/sympathy. *Horav Gamliel Rabinowitz, Shlita*, explains that true love is derived from compassion/empathy. Furthermore, one whose love is not founded in sympathy loves only himself. He does not really love the other person. The well-known aphorism from the *Kotzker Rebbe, zl*, comes into play here. A *chassid* once remarked to the *Rebbe* that he loved fish. The *Rebbe* countered that veritably he loved himself, and fish satisfied him. If he truly loved fish, he would not eat them, since he was causing them to die for his satisfaction. The *Avos*, Patriarchs, loved others due to their sympathetic feelings towards them. Thus, their *ahavah* was founded in *rachmanus*.

To better understand this, I quote from *Horav S. R. Hirsch's* commentary to *Bereishis* 43:14, *V'Keil Shakai, yitein lachem rachamim lifnei ha'ish*; "And G-d, *Shakai*, grant you sympathy, in the presence of the Man." He explains the term *rechein*, sympathy, as derived from *rechem*, womb. Familial love: parents to children, children to parents, and children to each other – is founded on the notion of the common womb from which they come. People confuse *rachamim*, sympathy with *rachamanus*, pity/compassion. This is an error, since pity is a far lower feeling than *rachamim*, sympathy. *Rav Hirsch* asks: "Which is rarer, which enables man more: to be moved to pity at another's sorrow, or to be moved to joy at their happiness? Very few people do not feel pity concerning their fellow's adversity, but how many also feel abundant joy when that same fellow wins the lottery and now has greater wealth than they have?"

Rachamim is derived from *rechem*, womb. One cares for another, because he feels a sense of oneness, of having emerged from the same womb. Thus, their relationship is of true empathy. As a parent is overjoyed with his/her child's success, so, too, is a friend filled with happiness when his/her friend is successful. This is true love, focused on the other, not simply on oneself.

Hebrew Academy of Cleveland

Dedicated to the memory of Ellis Goldberg z"l publisher and distributor of the worldwide edition of Peninim

Yaakov Avinu was acutely aware of Lavan's corrupt nature. He made it a point to spell out clearly, *b'Rachel bitcha ha'ketanah*, he wanted to marry Rachel, Lavan's younger daughter. Not trusting Lavan to adhere to his word, Yaakov made up *simanim*, signs, which would signal to him whether Lavan had, in fact, made a switch. Rachel, however, was uncomfortable with the notion that her sister would be humiliated. So, she shared the *simanim* with her. She was certain that Yaakov would agree that it was wrong to allow Leah to be so shamelessly treated. Therefore, she did not ask, she acted.

Rachel's extraordinary act of *vitur*, concession, yielded her right to marry Yaakov, which would transfer the position of First Matriarch to her sister, Leah. One would think that Rachel's act of *vitur* cost her nobly. This cannot be further from the truth. Rachel was originally an *akarah*, barren woman. It is only due to her acquiescence in allowing Leah to take her place that Hashem blessed her with her son, Yosef. Furthermore, because of the *z'chus*, merit, of her *vitur*, Hashem allowed *Klal Yisrael* to return to the Holy Land. Rachel *Imeinu* gave our nation hope, all due to her special *z'chus* of *vitur*.

One should not think that Leah was any different. She, too, conceded. When she was pregnant with her daughter, Dinah, it was not originally Dinah. Leah knew that she was pregnant, and she knew that it was a boy. She prayed to Hashem to switch fetuses with Rachel (who was pregnant with a girl). She pleaded with Hashem that her sister be blessed with two sons; otherwise, she would have fewer sons than the maidservant wives, Bilhah and Zilpah. As a result, her daughter Dinah, who had been impregnated by Shechem, gave birth to a little girl who was shunned by her family and later sold to an Egyptian priest by the name of Potifar. Yes, Osna *bas* Potifar ended up marrying Yosef, thus allowing her grandmother's act of *vitur* to come full-circle.

Vitur can be life-saving. *Horav Michel David Rozovsky, zl*, was *Rav* of Grodno. When he died in 1935, he left over two sons who were both brilliant scholars: *Horav Yehoshua Heshel, zl*, and his younger brother, *Horav Shmuel, zl*. Both were Torah giants who were capable of succeeding their father in the *rabbanus*, rabbinical leadership, of Grodno. The family of the deceased naturally wanted the older brother to assume his father's position, while the community was more enamoured with the younger *Rav* Shmuel. When observant Jews are locked in debate and a solution to their issue eludes them, they seek the counsel of a *gadol*, Torah giant, who will offer a resolution. Thus, the two sides agreed to present their query to the *gadol hador*, pre-eminent leader of the generation, *Horav Chaim Ozer Grodzenski, zl*. The appointment was set for a week later at 10:00 a.m.

Rav Shmuel was aware of the meeting. On the designated day, he arrived at *Rav Chaim Ozer's* home at 8:00 a.m. He said that he did not want to waste the *Rav's* time. Therefore, it was not necessary to decide concerning the *rabbanus* of Grodno. He absolutely refused to assume the position which he felt should go to his older brother. He left no room for discussion. When the disputants arrived at the home of *Rav Chaim Ozer*, the *Rav* informed them that the decision had been made for them: *Rav Yehoshua Heshel* would be their next *Rav*.

It should have worked out. *Rav Yehoshua Heshel* was a brilliant *talmid chacham*. *Rav Shmuel*, however, had a certain way about him that caused the members of the community to gravitate to him – at the expense of his brother. *Rav Shmuel* felt that if he would leave, the community would take a more positive attitude toward his brother. Thus, without asking or telling, he performed the *Goral HaGra*. (This is a unique procedure attributed to the *Gaon, zl, m'Vilna*, which involves opening a *Chumash* to a random page, counting seven *parshiyos* and then seven *pesukim*. This is carried out only by holy people, who not only know what they are doing, but also how to interpret its message.) The *pasuk* that he discovered was: *Lecha Lecha*, "Go for yourself, from your land, from your

relatives, and from your father's house to the land that I will show you" (*Bereishis* 12:1). *Rav Shmuel* viewed this as a portent to leave Grodno and set sail for *Eretz Yisrael*.

Without fanfare, he immediately left, together with *Horav Zalmen Rotberg, zl* (son-in-law of *Rav Meir Karelitz, zl*). He arrived in the Holy Land alone, an orphan with no money, no family, but nonetheless, happy in his decision not to involve himself in *machlokes*, controversy. Eventually, he was asked to give a *shiur* in the nascent *Ponovezh Yeshiva*, where he became the premier *maggid shiur* of his day. Sadly, a few years after his arrival in *Eretz Yisrael*, World War II broke out and, among the multitudes of our brothers and sisters who were murdered by the accursed Nazis, was the Jewish community of Grodno, together with their beloved *Rav*. The only survivor of the Rozovsky family was *Rav Shmuel* who was saved in the merit of his *vitur*, concern for the feelings of his older brother. His acquiescence to leave a community where he was well-known, loved and respected, to go to a place where he was an unknown, with nothing and no one, took extraordinary courage, faith and resolution. He merited to establish thousands of *talmidim*, students, who themselves have transmitted Torah to many more. The Torah world is in his debt. They are all fruits of *Rav Shmuel's* *vatranus*.

Horav Chaim Kreisworth, zl, would relate his personal story in which his *vatranus* catalysed the merit that saved his life. He was a young boy when his parents sent him away to *yeshiva*, which was quite distant from his home. The *yeshiva* had neither a dormitory nor a kitchen, thus relegating students to sleep wherever they could and eat "days." This means that on a daily basis, kind-hearted members of the community opened their homes and shared their meagre meals with the boys. As a young student, *Rav Kreisworth* slept beneath a fruit stand in the market, and he had to walk four kilometres to the home where he received his meal. It took seven years before he was able to arrange a home near the *yeshiva* which provided him with a meal. Now, he was able to sleep in the *ezras nashim*, women's section, of the local *shul*.

The first day of the new *z'man*, semester, a new student, whose vision was clearly challenged asked *Rav Chaim* where he could find a place to sleep and eat. The future *gadol* told him, "You will sleep in the *ezras nashim* and eat at the home of a member of the community who lives across the street from the *yeshiva*. He had relinquished his "bed and breakfast" to a boy who had difficulty seeing and would, therefore, neither be able to walk the four kilometres nor sleep beneath the fruit stand. *Rav Chaim* was back where he started.

Years passed, and the Nazis invaded the town. They went into the *shul* and rounded up the students. They had a list of names. As soon as they called a name, the student came forward and was shot, his body thrown from the window. On the first floor, the remaining students recited *Tehillim* and *Vidui*, Confession, knowing the fate that awaited them. They called out, "Kreisworth, Chaim!" As *Rav Chaim* walked upstairs, he prayed to Hashem, "*Ribono Shel Olam*, only You know what I did for the student whose eyesight was poor. Please, remember my act of *vitur* and allow me to live."

As soon as he concluded his prayer, one of the guards asked him, "Do you have parents?" *Rav Chaim* answered, "Yes." "I, too, have parents," the guard said. "I am certain that, just as my parents would want me to live, your parents also want you to live. I will shoot my gun into the air, and you will "fall" out of the window and lay among the dead bodies. When it is safe to get up, leave and run away. This is your chance to save yourself!"

Three hundred *yeshiva* students were murdered that day. *Rav Kreisworth* was the only survivor, all in the merit of *vitur*. He thought that he was doing a favour to another student who could not fend for himself. Instead, that student was the cause of his continued life. We never know that when we think we are helping someone else, we are actually helping ourselves.

ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ... ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלוקים אנכי

She said to Yaakov ... "Give me children" ... Yaakov's anger flared up at Rachel and he said, "Am I in the place of G-d?" (30:1,2)

Rachel *Imeinu* pleaded with Yaakov *Avinu* to grant her children. *Chazal* (*Midrash Rabbah* 71:7) explain that she was asking that he pray on her behalf as his father, Yitzchak *Avinu*, had prayed on behalf of his mother, Rivkah *Imeinu*. Yaakov was brought to anger by virtue of her implication that he had the ability to give or withhold children. Then he added what appears to be a callous statement: "You say I should be like my father. He had to pray for my mother, because she, too, had no children. (If she would not have conceived, he would also have been rendered childless.) I, however, have children. It is from you that Hashem is withholding children – not from me."

On the surface, to someone who is unschooled, Yaakov's retort seems insensitive. This is not the manner in which one addresses anyone, let alone a barren woman who was pleading for a child. Furthermore, Rachel was no ordinary woman. She was his wife. *Horav Yeruchem Levovitz, zl*, explains the rationale of Yaakov's remarks. Rachel was well aware that Yaakov was the third Patriarch, and from him would emerge the *Shivtei Kah*, Twelve Tribes, who would comprise the nucleus of *Klal Yisrael*. The question was who – which wife – would merit to produce the greatest number of these sons. Yaakov was, thus, intimating to Rachel that, indeed, his father had to pray for his mother, because, if she had no child, *Klal Yisrael's* future would have been impaired. No child – no *Klal Yisrael*. Yaakov, however, knew that he would father twelve sons, and he was on the way to seeing his mission realised. The present question was who would be the mother. This was Rachel's issue for which she pleaded Yaakov to petition Hashem.

Clearly, this explanation somewhat assuages what seems to be Yaakov's disregard for Rachel's predicament. It does not, however, completely negate his attitude. Indeed, *Chazal* say that Hashem rebuked Yaakov for his words: "Is this the way you answer an aggrieved person? You will see that your sons (by your other wives) will stand (in submission) before her son" (when the brothers stood before Yosef [son of Rachel] viceroy of Egypt).

Hashem was alluding to Yaakov that Rachel not bearing a son would be a serious problem, because his other sons would one day need Yosef, Rachel's son. Their survival depended on Yosef; thus, it would be prudent to take Rachel's barrenness a bit more seriously. *Horav Avraham Pam, zl* (cited by Rabbi Sholom Smith in "*Rav Pam On Chumash*"), derives from this dialogue and commentary that one must go to great lengths to demonstrate great sensitivity when dealing with an aggrieved, distressed person. One who suffers from emotional distress or physical pain does not necessarily think or act rationally or with great care for another person's feelings. They may lash out, say what comes into their minds, and let the chips fall where they may. Who cares? The general feeling is to "let them have it," mete our rebuke and discipline without remorse. This is not the proper course to take. We must attempt to feel their pain, understand the adversity which they are experiencing, and attempt to alleviate their troubles in some way. While we might not succeed, we will have at least achieved two things. First, we show them that we care. Second, we debunk the notion that we are their enemy (which is sadly a common feeling that they harbour). If we cannot make the situation better, we should at least not make it worse.

In the parlance of *mussar*, ethical discourse, this is called *nosei b'al im chavairo*, to carry/share the yoke with his friend. All too often we want to help, but the extent to which we are prepared to go is limited. The following vignettes present instances in which our *gedolim* showed the way which should serve as our lodestar concerning behaviour.

A baby boy was born to a young Bnei Brak couple. When the *mohel*, ritual circumciser, came to examine the infant before the *Bris*, he was concerned with the baby's colour. A doctor was called to further examine the child and, after a battery of tests, discovered that the infant was suffering from a serious heart ailment that

required surgery. The problem was that the surgeon was in Boston, and the doctor in *Eretz Yisrael* felt that the infant would not survive the trip. What does one do? The young father went to *Horav Aharon Leib Shteinman, zl*, to seek his counsel. *Rav Shteinman* told him to make arrangements for the trip, and he gave his blessing for a *refuah sheleimah*. Three months later, the child had sufficiently recuperated that he could now have his delayed *bris*. The young father once again returned to *Rav Shteinman*; this time, however, it was to request his presence at the *Bris* and ask that he accept the honour of being *sandek*, holding the infant during the ritual. *Rav Shteinman* replied: "You came to me originally the night before the *Bris* (three months prior). Surely one of the grandfathers or someone close to you had already been asked to be the designated *sandek*. This person has been waiting anxiously for three months for the infant to recuperate. He has been looking forward to this *Bris* for three months. Now, I should come along and take away his honour? Absolutely not."

Horav Meir Karelitz, zl, married off his daughter to *Horav Zalmen Rotberg, zl*, who was *Rosh Yeshiva* of Bais Meir in Bnei Brak. A few minutes prior to the *chuppah*, *Rav Meir* approached *Rebbetzin* Greineman (who was *Rav Meir's* niece) and asked her to walk down his daughter, the *kallah*, bride (rather than *Rebbetzin Karelitz*, the *kallah's* mother), down the aisle. The *Rebbetzin* was surprised, but, knowing her uncle, she understood that there was a special reason for the sudden change in procedure. She asked her aunt, *Rebbetzin Karelitz*, for an explanation. The response was, "I will explain after the *chuppah*." It troubled her, especially since she was younger than the *kallah*.

Following the *chuppah*, *Rav Meir* came over to his niece and explained his actions: "The *chassan* is an extraordinary young man, both in his erudition and character refinement. Sadly, both of his parents were murdered during the Holocaust. If he were to see his *kallah* walking down to the *chuppah* accompanied by both of her parents, it would be disconcerting for him. Why cause a young man to be sad on his way to the *chuppah*? In my desire to somewhat alleviate his pain, I asked you to walk down the *kallah*, so that she, too, would not walk down with her parents."

This, in and of itself, is a testament to *Rav Meir's* extraordinary sensitivity, but the story continues. When *Rav Meir's* son, *Rav Chaim Shaul*, went to the *chuppah*, *Rav Meir* once again asked his niece to do the honours and walk the *kallah* down. This time, she was especially taken aback, since, *Baruch Hashem*, the *chassan* had both living parents in attendance. *Rav Meir* explained, "I am doing this not to cause my daughter (*Rebbetzin Rotberg*) undue agitation over the fact that her mother did not walk her down to the *chuppah*, yet walked her future sister-in-law down." Another person's feelings played a primary role in *Rav Meir's* life.

Va'ani Tefillah

ויהללו את שמך באמת

V'y'hallelu es Shimcha b'emes.

And praise Your Name sincerely.

A number of factors motivate our gratitude to our benefactor – not all of them sincere. Some will give thanks because it is the right thing to do. Others will do so because they feel they must. Yet others, truly feel appreciation for their good fortune. Last, of course, is the opportunist who feels that if he demonstrates his gratitude, he might receive even more. None of the above, explains the *Olas Tamid*, is our intention when praying to Hashem. We thank Hashem sincerely, purely, because we understand that Hashem wants us to pray for what we need, because this is what Hashem desires from us. We do not have a free ticket, an unlimited credit card. We must pay for every "charge." Prayer is our means of communication with Hashem.

To sponsor a mazaltov, simcha or yartzeit, email: peninim@dvar.info

This publication is available worldwide via email and e-readers.

For info call: ISRAEL 02 532 6058 / USA (216) 371-7609 / e-mail: peninim@dvar.info

Finding a Shidduch for the Non - Wealthy

ויצא יעקב מבאר שבע, וילך "חרנה" 28:10

"And Yaakov departed from Be'er Sheva, and went to Charan." The Torah could have just said that Yaakov went to Charan. Why does it need to mention that he departed from Be'er Sheva?

The Torah could have just said that Yaakov went to Charan. Why does it need to mention that he departed from Be'er Sheva? This is to tell us that the departure of a Tzaddik from a place makes an impression. For at the time that the Tzaddik is in a city, he is its magnificence, he is its splendor, he is its grandeur. Once he departed from that place, its magnificence has departed, its splendor has departed, and its grandeur has departed. (רש"י)

The Medrash says regarding this Posuk that Yaakov Avinu said, "אשא עיני אל... ההרים מאין יבוא עזרי, עזרי מעם ד' עושה שמים וארץ." When Yaakov left Eretz Yisroel to flee from Eisav, Eliphaz accosted him and took all of his money and possessions. Yaakov entered Har Hamoriah completely destitute. At Har Hamoriah, Yaakov strengthened himself in his Emunas Hashem, and knew that Hashem would take care of him. When Yaakov Avinu was returning to Eretz Yisroel and went to Har Hagilad, filled with children and riches, Lavan chased after him and sought to take everything from him. Once again, Hakodosh Boruch Hu came to his defense, and protected him from all harm. Now, when Yaakov was leaving Eretz Yisroel, he said with Ruach Hakodesh, "אשא עיני אל ההרים" – I raise my eyes to the mountains, the mountain of Moriah, which was when Yaakov left Eretz Yisroel, and the mountain of Gilad, which was when Yaakov returned to Eretz Yisroel – both times Yaakov was in a state of Tzarah; when he left Eretz Yisroel, he was fleeing the wicked Eisav, and when he was returning to Eretz Yisroel, he was being chased by Lavan. "מאין יבוא עזרי" – "עזרי מעם ד'" – there were two times that Yaakov was seeking help – "אלפיז - לבן" – the first time he was fleeing from Eliphaz, and the second time from Lavan. The Gematria of אלפיז and לבן together is חרב, a sword that was chasing after Yaakov. The Name of Hashem in its full form with the three different ways to spell the letters is the Gematria of חרב. Yaakov looked up to Hakodosh Boruch Hu to be saved from the wrath of Eliphaz and Lavan. (בן איש חי)

The Medrash Rabbah on this Posuk seems to tell us of the internal struggle of Yaakov Avinu. His grandfather's servant, Eliezer, went in search for a Shidduch laden

with riches, while Yaakov went with nothing. Where would he receive the help he needed? He worked on himself that he should not lose hope in his Creator, and he would know that he would receive help from Hashem. Can it be that Yaakov Avinu even had a moment of doubt in his Emunah in Hakodosh Boruch Hu? The Avos Hakdoshim went along with nature and did not rely on miracles. Yaakov's despair did not come from a lack of Emunah in Hashem's ability, but the knowledge and understanding that Hakodosh Boruch Hu wishes to operate the world through טבע – the natural order of the world. From a point of the natural order of the world, the state of Yaakov's finances was certainly something of concern. Avrohom Avinu had full Emunah and Bitachon in Hakodosh Boruch Hu, yet he sent Eliezer with great riches to find a wife, for in the natural order of the world, that is what helps one find the best Shidduch he is looking for. Yaakov had nothing, and he questioned from where his help would come, meaning that according to the natural order of the world, how would he find a Shidduch. Yaakov then responded to himself that he need not worry as to how something can be accomplished B'derech Hateva if he was not given the tools to accomplish it. Everything comes from Hakodosh Boruch Hu. When He gives someone the tools with which to accomplish something B'derech Hateva, one must utilize those tools. However, when Hakodosh Boruch Hu does not make those tools available to a person, and all one has is Emunah, in that case one can rely on the help of Hakodosh Boruch Hu to accomplish that which he seeks in any way that Hakodosh Boruch Hu will do so, even though it may not be done B'derech Hateva. (כתב סופר)

ויאמר ישראל למה "Bereishis 43:6" – "הרעתם לי, להגיד לאישי העוד לכם אח... Why did you make things bad for me by telling the man you have another brother?" Up until this point in time, even since the loss of Yaakov's beloved child, Yosef, the Torah has referred to Yaakov as "יעקב" and not the other name he was given, "ישראל." The reason for this is because the name, "יעקב," signifies a depressed state of mind when a person feels that he is dependent, failing and limping, or lagging behind the events. Instead of being the leader, he is being dragged along after them. The true Yid is only depressed when he does not know what he must do. There are only two things which can depress a righteous Yid: guilt and doubt about his where his duty lies – not about what might happen to him. As long as Yaakov was in doubt as to what to do

about Binyamin, he was in the state of "יעקב" – he was depressed for he was not sure that he is doing all that he could. However, once it became clear to him the absolute necessity of sending Binyamin, Yaakov no longer had any fear that he was doing something wrong, and was able to be completely content with knowing that he did everything he could, and now it is all up to Hakodosh Boruch Hu. Yaakov converted to the level of "ישראל" – a leader, without fear, for he knew that Hakodosh Boruch Hu is running the world. When a Yid realizes that no human power can help him, he tells himself, Tehillim 37:5 "גול על" – "ד" – whatever is too heavy for you to bear alone, "roll over to Hashem." Precisely what is hard to do but unavoidable, the Yid will do with renewed strength and courage. Where a man's own power falls short, Hashem's sovereignty begins, as attested to the name ישראל (ר' שמשון רפאל הירש).

Yaakov had just received the Brochos from his father, Yitzchok, Brochos which Eisav perceived to be his. Eisav hated Yaakov for it, and there was a real fear that Eisav would seek to kill Yaakov for taking those Brochos. Yaakov was fleeing to a far away place, a place which would hopefully serve as a safe haven for him. In addition to Yaakov going to run away from Eisav, he was also going because his father told him to go there to seek a Shidduch for himself. Yaakov left his home for he was fleeing from Eisav, and he went to Charan to find a Shidduch. But more than that, the Torah is telling us that there is something similar to both of these as they are said in the same Posuk. Just as Yaakov went to Charan to find a Shidduch for himself, he had no fear, so too he did not have fear of Eisav when he fled his home. He needed to flee for that is what he needed to do.

A person needs to work with the laws of nature and do everything that he can. Then there are times that one has done all that he can, and then he must rely totally on the Ribbono Shel Olam. Yaakov's mother, Rivkah, had told him that he needed to obtain those Brochos. He did so, and now the wicked Eisav hated him for it. There was nothing he could do about it, and it was clear that his only option was to flee. He did so with full Emunah in Hakodosh Boruch Hu that he would be protected. This is a great Avodah we must all work on – that we must make our Hishtadlus, and when there is nothing more for us to do, for it is out of our hands, we must have total Emunah in Hakodosh Boruch Hu. May we be Zoche to have this level of Emunah.

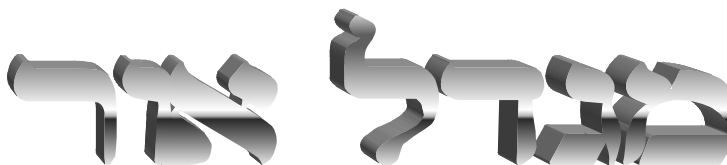
I'm positive that this is a great idea for everyone who tries.

Print, e-mail, and share Migdal Ohr with others.

You'll be glad you did.

E-mail 'Subscribe' to
info@JewishSpeechWriter.com

©2020 – J. Gewirtz

A publication dedicated to Harbotzas Torah

This issue sponsored
I'llui nishmas

Mr. Edwin Pasternak ob"m.
נפטר ר' כסלו תשע"א

He was a quiet man who found
joy in giving to others.

May his memory be a blessing.

Zmanim for שבת

Wesley Hills, NY

4:11 - הדלקת נרות שבת
4:29 - שקיעה
8:38 - זק"ש מ"א
9:21 - זק"ש גר"א
10:09 - סוף זמן תפילה
4:29 - שקיעה
5:14* - צאת הכוכבים
5:51 - צאת 72

Times courtesy of MyZmanim.com

* Based on Emergence of 3 Stars

Now You Know!

There is a fantastic lesson in perspective and attitude this week, which also plays into a key mitzvah.

Yaakov notices that Lavan's attitude towards him is not the same as it had been previously. (Verse 31:2) Whereas Lavan had previously acknowledged the blessings he received in Yaakov's merit, now he seemed to feel that Yaakov was getting a free ride. Yaakov felt unwelcome and knew it was time to leave.

What precipitated this change? The posuk before, (31:1) says that Yaakov heard the sons of Lavan saying, "Yaakov took all that our father had and from it made all this wealth (for himself)." Once that perspective was expressed, it affected how Lavan viewed Yaakov, though he knew it wasn't true.

Ironically, if not for Yaakov, Lavan's sons would not have been born. Prior to Yaakov's arrival, Lavan only had daughters (for would someone with sons send his daughter to be among the shepherds?!)

Despite this, and the fact that they had no idea what Lavan's situation was before Yaakov appeared on the scene, the sons were able to cast things into a negative light.

Their negativity pervaded their family and eventually manifested itself in Lavan losing all he had gained.

Thought of the week:

A positive attitude may not solve all your problems but it will annoy enough people to be worth the effort.

"ותאמר רחל דנני אלקים... על כן קראה שמו דן... נפתולי אלקים נפתלתי... גם יכלתי ותקרא שמו נפתלי." (בראשית ל"ח-ח)

"And Rachel said, 'G-d has judged me and heard my voice and given me a son, so his name was called Dan... I have twisted with turnings to be like my sister and I have prevailed, and she called his name Naphtali.'" (Beraishis 30:6-8)

Watching her sister give birth to son after son to Yaakov Avinu, Rachel was distraught. Taking a page out of Sarah Imeinu's book, she gave her maid, Bilhah, to Yaakov, hoping that she would merit children through this act.

When the first boy was born, Rachel reflected on how Hashem had judged her and seemingly punished her with being barren. This birth was a turning point and she felt she was finally acquitted of whatever crime it was that she had committed. She would no longer be the victim.

When the second child was born, her reaction was much more positive. She said, "I have prayed so many prayers to be able to keep up with my sister (in bearing the twelve Tribes of Israel,) and I have done it!"

When we look at the two children, we see a tremendous difference in them, which was very likely caused by the way she behaved with the birth of each of them.

Dan was a troubled tribe. They had an idol in their midst for a long time. Even Shimshon, the Judge who came from their tribe, had a shadowy existence that bordered on sacrilege. He became involved with Philistine women and died after a tortured existence in captivity.

Naftali, on the other hand, was a calm and peaceful person who was always willing to help. He ran to get the deed to Me'aras HaMachpela when Yaakov died and Esav delayed the burial, and in this parsha he called Rachel and Leah to come speak privately to Yaakov, even though his mother was not privy to the conversation.

In V'zos HaBracha, Moshe Rabbeinu calls Dan a lion cub. They had a portion in the land but it wasn't enough for them so they went to war and captured more. Naftali, however, was "s'vah ratzon," fulfilled with satisfaction. Their land, we are told, met all their needs. They were a happy Tribe.

Perhaps, the foundation of these differences was the way their mother Bilhah's mistress, Rachel, acted when they were born. With Dan, Rachel was licking her wounds. With Naftali, she felt elation. In fact, the posuk says, "so his name was called Dan," which implies she felt powerless, while "she [actively] called his name Naftali."

Our attitudes are very powerful things. If we are negative, we will breed negativity, but if we are positive and optimistic, then that is what we will reap, and every day will be one of constant feasting on Hashem's goodness.

An elderly woman was meeting with the administrator of a nursing home. Her husband had passed on and her children lived far away. She could no longer live on her own and she understood that this would be her final dwelling place on earth.

As the Administrator spoke of the activities, meals, and rooms, the woman kept smiling. "It sounds wonderful," she said. "I love my room and I'm sure that I will make good friends here."

"Don't you want to see the rooms first?" he inquired. "That's not necessary," she replied with a soft smile. "My happiness does not depend on what my room looks like or how the food tastes. It depends on my decision to be happy."

 רב דניאל ד דהן
 סופר ס"ת"ם מוסמך

Rabbi Daniel David Dahan, Sofer Stam
 Tel: 646 387 5683. Email: Sofersogood4@gmail.com
 Checking, writing, and sale of Sefer Torah, Tefillins,
 Mezuzot, and Megillot. * SAME DAY SERVICE *

Contact us for your dream
 custom closet

HIPPO CLOSETS

Free Estimates
 347.760.3600
HippoClosets@gmail.com

**GIBRALTAR ABSTRACT
 TITLE AGENCY**

ARE YOU PURCHASING OR REFINANCING?

 CALL US FOR A QUOTE!
 845.362.3863 • ORDERTITLE@GIBALTARNY.COM

**ROSENBLUM
 ARCHITECTURE**

TODD ROSENBLUM • rosenblumarchitecture.com

845.364.0337 • 200 East Eckerson Road
 914.522.6793 • Suite 230 E
todd@adaparch.com • New City, NY 10956

**ARE YOU LOOKING FOR A
 STRAUSS
 CLEANING**

At Strauss Cleaning, we do a
 thorough job making sure that
 every inch is spotless. Call us now to
 schedule your

**Free
 Estimate**
 Call now at 201-742-3136

We Specialize in
 Commercial Jobs:
 - Offices
 - Schools
 - Shules
 - Retail Stores
 - Event Spaces

LENNY ROSENFELD

845.517.0300
inspections613@gmail.com
WWW.LRINSPECTIONS.COM
 NY State License # 1330185

LR HOME INSPECTIONS
 Serving Rockland, Westchester, NYC 5 Boroughs

MOSHE STAMM
 LICENSED BROKER

SPECIALIZING IN GROUP HEALTH INSURANCE

 omni
 MANAGED HEALTH

p: 718.252.9555 ext. 2207
 e: moshe@omnimh.com
 w: www.omnimh.com

ROCKLAND TRANSFERS
 CAR SERVICE

- ♦ Airport car service (departures and arrivals)
- ♦ City to City
- ♦ Per Hour Hire
- ♦ School (out-of-town) Drop-off and Pick-up
- ♦ Reliable and Safe
- ♦ Fixed Rates
- ♦ No Added Fees
- ♦ Credit Cards Accepted

**Easy
 Booking
 Online**

Reserve Online
www.RocklandTransfers.com
 Call / Text
 (845) 288-8888

As an independent agency we shop several companies to find
 you the right coverage and the right price.

Wise Men Insurance Services
support@wisemeninsurance.com
 Ph 845-579-2978 Fax 845-231-6224

**CHEVRA L'BITACHON
 OF ROCKLAND COUNTY**

Chevra L'Bitachon is a community security
 organization which trains and manages
 members of the community to become guards
 for their own shuls and mosdos as well as
 other security related resources.

For more info, please contact us at info@clbrc.org
 or call/whatsapp 845.704.1205
 (add us to whatsapp to see our regular security related updates)

**FIRST CLASS
 LEASING**

**JUNKBOYZ
 PRESERVATION**

**ROCKLAND
 ERUV**

35+ Years
 OF SERVING THE COMMUNITY

- ♦ WILLS & TRUSTS
- ♦ ELDER LAW
- ♦ PROBATE
- ♦ TRUST ADMINISTRATION
- ♦ HALACHIC WILLS
- ♦ TAX PLANNING
- ♦ MEDICAID PLANNING
- ♦ ESTATE PLANNING
- ♦ SPECIAL NEEDS PLANNING
- ♦ ASSET PROTECTION

 Emanuel Haas, Esq. Ari J. Zaltz, Esq.

Haas & Zaltz, LLP
 845.425.3900
INFO@HAASZALTZ.COM | WWW.HAASZALTZ.COM
 365 ROUTE 89 | SUITE 231 | AIRMONT, NY 10952

DJ KAEJ

FOR ALL YOUR SIMCHA NEEDS!

347.618.5028
bookings@djkaej.com

**POMONA
 ENTERPRISES CORP.**
Custom Home Builders
 845-354-0018

WWW.POMONAENTERPRISES.COM

UNLIMITED ISRAEL™
 ON ISRAEL'S MOST RELIABLE NETWORK
 P: 845-371-9800

TELETECH
 SECURITY & COMMUNICATIONS

SPONSOR A DVAR TORAH

SPONSOR AN ENTIRE WEEK FOR \$360

Following Daas Torah, Ramapost is sharing the opportunity to sponsor weekly Divrei Torah. The following publications are read by hundreds of people every Shabbos. Sponsor an individual Dvar Torah or the entire collection, in the zechus of a choleh, l'eiluy nishmas, or for someone in need. A small message can be put on the Dvar Torah of your choice which will be distributed across Monsey and online.

\$180

Ram HaTorah
150 WEEKLY*
Compilation of Divrei Torah
(English & Hebrew)

\$126

Meoros Hatzadikkim
300 WEEKLY*
Dvar Torah & Weekly Yahrzeits
(English)

\$100 (MONTHLY)

Divrei Chizuk
800 MONTHLY*
R' Gamliel Rabinowitz
(Hebrew)

\$100

Torah Wellsprings
200 WEEKLY*
R' Elimelech Biderman
(English / Yiddish)

\$72

Sichat Hashavua Hitkashrut & Likutay Torah
125 WEEKLY*
(Hebrew / English)

\$54

Oneg Shabbos
50 WEEKLY*
Compilation of Divrei Torah
(English)

\$*

Areivim
400 WEEKLY*
R' Shmuel Gluck
(English)
*CONTACT INFO@

*AMOUNT DISTRIBUTED

ומפרש בתרגום יונתן שהתפלל שלא יכשל בעבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים: "אין יהי מימקא דה' ב'סעדי ו'יטנני מ'שפיכות אדם ו'אין פולחנא נוכחא ו'גילוי ע'ריתא באורחא ה'דין דאנא א'זיל", ולפי האמור הרי זה מתאים למה שנתבאר שאדם הראשון חטא בג' עבירות אלו, לכן התפלל שינצל מהן.

וזהו שהוסיף להתפלל: "ונתן לי לחם לאכול", שאזכה לאכול לחם בהיתר שהקב"ה נותן לי, לתקן בכך מה שאכל אדם הראשון באיסור מעץ הדעת שהיה חטיה כמבואר בגמרא (ברכות מ), "ובגד ללבוש", לתקן בכך מה שפגם אדם הראשון בלבוש הרוחני של "כתנות אור" שהיה לו קודם החטא, ואחרי החטא הלבישו הקב"ה "כתנות עור" לבוש חומרי, "ושבתי בשלום אל בית אבי", בלי שום חטא, "והיה ה' לי לאלקים".

על כך הבטיח יעקב אבינו: "והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים", שילמדו כל ישראל לעשות מרוב סביב לראשם לשמירה, "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך", שבכל מה שתתן לי מעניי העולם הזה, אשתמש בראש לכוון בהם בלתי לה' לבדו, כמבואר בשלחן ערוך (א"ח סימן רלא): "בכל מה שיהנה בעולם הזה לא יכוין להנאתו, אלא לעבודת הבורא יתברך כדכתיב (משלי ג-י) בכל דרכיך דעהו".

הנה כי כן זכינו לשילוב הנפלא של החוט המשולש, שלשה מאורי עולם, מרן ה'חתם סופר", הגאון הגדול רבי יוסף ענגיל, הגאון הקדוש מאוסטרובצה זי"ע, שעולים בקנה אחד כפתור ופרח, להאיר לנו המעמד הנשגב של יעקב אבינו בהר המוריה. כי כדברי ה'חתם סופר" שכב באותו מקום ששכב יצחק אבינו בשעת העקידה, כדי להיכלל עם יצחק לתקן הראש של אדם הראשון שנברא ממקום זה, ולכן לקח מאבני המקום ושם אותן מרוב סביב לראשו שלא יפגעו בו חיות רעות.

והנה מטעם זה הבטיח לו הקב"ה: "הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך", על פי דברי הגאון רבי יוסף ענגיל כי כדי לזכות לארץ ישראל צריך להגביה את הראש שנברא משם, על כל איברי הגוף שנבראו מבבל ומשאר הארצות, לכן דוקא אז נדר יעקב לה': "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך", כדברי הגה"ק מאוסטרובצה זי"ע שיקדיש את ראשו מעשר לה' לקדש את כל מעשיו בבחינת: "בכל דרכיך דעהו".

וביאר בדברי קדשו על פי המבואר בגמרא (עירובין מח.) כי קומת גופו של אדם היא שלש אמות, ובתוספות (ד"ה גופו ג' אמות) הוכיחו כי שיעור זה הוא לכל קומת הגוף מלבד הראש, וכתב בספר "מים יחזקאל" שיש קבלה בידו כי הראש הוא שליש אמה, נמצא לפי זה כי הראש הוא חלק עשירי מכל הגוף, כי כל אמה כלולה מג' שלשים, ואם כן בג' אמות של הגוף יש ט' פעמים שליש אמה, והראש שהוא שליש אמה הוא חלק עשירי מכל הגוף.

והנה כל זמן שיעקב אבינו היה בבית אביו עוסק בתורה בבית מדרשם של שם ועבר, לא היה צריך להרים את הראש על הגוף, כי על ידי שעסק בתורה בשכל שבראשו היה ממילא מורם מכל צרכי הגוף, אבל כאשר היה בדרכו אל לבן הארמי שהיה צריך לעסוק שם בעניי עולם הזה, היה צריך להרים את הראש על כל שאר איברי הגוף, שיכוון בכל עניי העולם הזה לעסוק בהם לשם שמים בלתי לה' לבדו.

וזהו שכתוב (שם יא): "ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו". ופירש רש"י: "עשאו כמין מרזב סביב לראשו שירא מפני חיות רעות", היינו שהיה ירא מלבן ואנשיו שלא יקלקלו את המחשבות שבראש, לכן עשה שמירה מיוחדת על ראשו. הנה כי כן זהו שנדר יעקב: "אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך... וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך". היינו שהבטיח להקדיש את המחשבה שבראשו שהוא חלק עשירי מכל הגוף, לכוון בכל עניי העולם הזה בלתי לה' לבדו. אלו דבריו הקדושים.

"ונתן לי לחם לאכול" תיקון לאכילת עץ הדעת

כאשר נצרף את כל האמור ירווח לנו להבין הטעם שקיבל עליו יעקב דוקא עתה לעשר את ראשו קודש לה', כי מאחר ששכב בהר המוריה במקום בריאת ראשו של אדם הראשון, כדי לתקן בכך מה שפגם בראשו בחטא עץ הדעת, ובזכות זה זכה לנחלת הארץ שמשם נברא ראשו של אדם הראשון, לכן קיבל עליו בנדר לשמור כל ימי חייו על קדושת הראש.

נפלא להבין בזה מה שאמר יעקב: "אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך".

אבל כאשר ישראל אינם עושים רצונו של מקום, כי במקום לשעבד את הלב וכל כוחות הגוף לרצונה של הנשמה שבראש, ונהפוך הוא אשר ישלטו הלב וכוחות הגוף להכניע את הנשמה שבראש למלא את רצונם, הנה מאחר שגופו של אדם ושאר איבריו נבראו מבבל ומשאר ארצות, לכן גלו מארץ ישראל שהוא מקום בריאת הראש, וגלו לבבל ושאר ארצות שמשם נבראו כל איברי הגוף. אלו תוכן דבריו הנפלאים.

ויש להוסיף תבלין לבאר בזה הטעם שחכמינו ז"ל מכנים בכל מקום את הארץ שנתן לנו הקב"ה "ארץ ישראל", על פי מה שמבואר ב"שער הפסוקים" לרבינו האריז"ל בפרשתנו: "כי ישראל הם אותיות ל"י רא"ש כי תיקן עד הראש". ולפי דבריו הרמז בזה על תכלית עבודת איש ישראל להמליך את הראש על כל הגוף, עד שנחשב כאילו יש לו רק ראש כי כל איברי הגוף מתבטלים לראש. לכן נקראת "ארץ ישראל" ללמדנו שכדי לזכות בה צריך להמליך את הראש על כל הגוף בבחינת ישראל ל"י שהוא ל"י רא"ש.

הנה כי כן יאירו עינינו להבין מה שהבטיח הקב"ה ליעקב אבינו שיתן לו ולזרעו את הארץ, כששכב בהר המוריה במקום ששכב יצחק בשעת העקידה, כדי לתקן בכך מה שפגם אדם הראשון בראשו שנברא ממקום זה, כי מאחר שתיקן את הפגם של אדם הראשון בראש, והמליך את ראשו על כל גופו, ראוי הוא לרשת את הארץ שראשו של אדם נברא ממנה. וזהו שדקדק הקב"ה לומר ליעקב: "הארץ אשר אתה שוכב עליה", כדי לתקן את פגם הראש של אדם הראשון, "לך אתננה ולזרעך".

"וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך"

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, להשלים את החוט המשולש בשרשרת הזהב בגילוי הנפלא של הגה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצא זי"ע ב"אור תורה" (פרשת ויצא אות ז), שמבאר מה שנדר יעקב אבינו להפריש מעשר מכל אשר לו (בראשית כח-כ):

"וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך, ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלקים, והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך".

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו - לעילוי נשמת אמם האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com

פרשת ויצא תשפ"א | ד

בראשו, ותיקון זה עשה בהיותו שוכב במקום המזבח שממנו נברא ראשו של אדם הראשון.

על פי האמור ירווח להבין מה שכתוב (שם כח-יח): "וישכם יעקב בבוקר ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה ויצוק שמן על ראשה". כי מאחר שעשה את האבנים הללו מרזב סביב לראשו לשמירה, לכן קבע את האבן הזאת מצבה לדורות עולם, שידעו כל זרעו הנמנים על עדת ישראל, צריך להציב שמירה על כל איברי הראש, שמירת העינים, שמירת הפה, להשתמש בהם רק לעבודת ה'.

שורש הגלות על ידי השתעבדות הראש אל הגוף

הבה נמשיך במסע הקודש לבאר בזה מה שהבטיח הקב"ה ליעקב בחלום, בשעה ששכב על מקום המזבח שמשם נברא ראשו של אדם הראשון, שיתן לו ולזרעו את ארץ ישראל (בראשית כח-ג): "והנה ה' ניצב עליו ויאמר אני ה' אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך".

נקדים יסוד גדול בענין הגלות והגאולה שלמדנו מדברי הגאון הגדול רבי יוסף ענגיל זצ"ל בספרו "אוצרות יוסף" (ח"ב דרוש ב דף ג), שמבאר הטעם שגלו ישראל מארץ ישראל בעוונותיהם, על פי מה שכתב המהר"ל ב"גבורות ה'" (פרק ד): "כי מצרים דומים ונמשלים לענין החומר, וישראל הם נמשלים לענין הצורה".

פירוש, כלל ישראל הם בבחינת הנשמה והצורה של העולם, ואילו אומות העולם הן בבחינת הגוף והחומר של העולם, כמו שאמר אברהם אל נערי אליעזר וישמעאל (בראשית כב-ה): "שבו לכם פה עם החמור". ודרשו בגמרא (יבמות סב): "עם הדומה לחמור", שהוא גם כן מלשון חומר.

לכן מצד הבריאה ראוי הוא שישלטו ישראל שהם בבחינת השכל והצורה על אומות העולם שהם בבחינת החומר, אולם כאשר ישראל הם בגלות תחת אומות העולם, כי אז המצב הוא שלא בסדר הראוי, כי אומות העולם שהן בבחינת החומר שולטות על ישראל שהם בבחינת השכל והצורה.

לפי זה מבאר הגאון רבי יוסף ענגיל כמין חומר, למה כשישראל עושים רצונו של מקום ראויים הם להיות בארץ ישראל, כי מאחר שראשו של אדם הראשון נברא מארץ ישראל וגופו מבבל ומשאר הארצות, לכן כאשר ישראל משעבדים ומבטלים את לבם לרצונה של הנשמה שמקומה בראש, הרי הראש הוא המלך על כל האיברים, לכן ראויים הם להיות בארץ ישראל שמשם נברא ראשו של אדם.

ראשו של אדם הראשון נברא ממקום המזבח, ושאר גופו שנברא מחוץ לארץ מתבטל לגמרי אל הראש

ביאור המדרש שיעקב אבינו גלה לחרן כדין הורג נפש בשגגה, כי היה גלגול אדם הראשון שהביא מיתה לעולם

בחטא עץ הדעת נפגמו חושי הראש: העינים "ותרא האשה כי טוב העץ למאכל", והפה שאכל מעץ הדעת

אברהם עקד את יצחק בנו במקום שנברא ממנו ראשו של אדם הראשון כדי לתקן החטא של עץ הדעת

את הראש של האיל בסבך העצים דוקא, כדי לעורר בכך מה שחטא אדם הראשון באכילת עץ הדעת טוב ורע.

יעקב אבינו עשה מרזב סביב לראשו לתקן מה שפגם אדם הראשון בראשו

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין מה שגילה לנו רבינו ה"חתם סופר" על המעשה הנפלא שעשה יעקב אבינו בהיותו בהר המוריה, אחרי ששיקע הקב"ה את השמש שלא בעונתה כדי שילון יעקב בבית מלונו, ששכב ממש באותו מקום ששכב יצחק מלוא קומתו בשעת העקידה, שהרי לפי המבואר שכב יצחק בשעת העקידה על המזבח שכנה אברהם, במקום שנברא ממנו ראשו של אדם הראשון שנפגם בחטא עץ הדעת.

לכן באותה שעה שגלה יעקב אבינו לחרן כדין הורג נפש בשגגה, כדי לתקן מה שגרם אדם הראשון מיתה בעולם בחטא עץ הדעת, השתוקק להתפלל במקום המקדש באותו מקום שהתפללו אבותיו, במקום שעקד אברהם את יצחק בנו על גבי המזבח שמשם נברא ראשו של אדם הראשון, כדי לתקן בכך מה שפגם בראש בחטא עץ הדעת, ומזה הטעם כשראה שהקב"ה רצה שילין במקום ההוא, שכב באותו מקום ששכב יצחק אביו בשעת העקידה, כי רצה לכלול עצמו עם המסירות נפש של אביו לתקן הפגם שבראש.

הנה מה טוב ומה נעים להבין בזה מה שעשה יעקב אבינו כששכב באותו מקום ששכב יצחק אבינו בשעת העקידה: "ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו", ופירש רש"י: "עשאו כמין מרזב סביב לראשו שירא מפני חיות רעות", והתפללנו מדוע לא עשה מרזב סביב לכל גופו, אמנם לפי האמור הענין הוא נפלא, כי בשוכבו במקום המזבח שממנו נברא ראשו של אדם הראשון, עשה מרזב סביב לראשו דייקא שפגם בו אדם הראשון, כי ירא מ"חיות רעות" שהן היצר הרע וכוחותיו, שלא יכשילו אותו שוב כפי שהכשילו את אדם הראשון

לחיות, כמו שהמליצו חכמינו ז"ל על כך בגמרא בלשון פליאה (שבת עה): "פסיק רישא ולא ימות", פירוש, האם יתכן שמפרידים את הראש מן הגוף ולא ימות, לכן נגזרה עליו מיתה לכפר על מה שפגם בראש.

מה נפלא להבין בזה חכמתו העמוקה של אברהם אבינו, שבנה את המזבח בהר המוריה כדי להעלות עליו את יצחק בנו לעולה, באותו מקום שממנו נברא ראשו של אדם הראשון, כי מאחר שאדם הראשון פגם בחטא עץ הדעת בראש, והרי נתבאר כי יצחק אבינו תיקן את הפגם של שפיכות דמים של אדם הראשון, על ידי שמסר נפשו לשפוך את דמו בעקידת יצחק, לכן בשעת התיקון של יצחק עקד אותו אברהם על המזבח, באותו מקום שממנו נברא הראש של אדם הראשון שפגם בו בחטא עץ הדעת.

על פי האמור יאירו עינינו להבין מה שכתוב בעקידת יצחק, אחרי ששלח הקב"ה מלאך מן השמים לומר לאברהם שלא ישחט את יצחק (בראשית כב-יג): "וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחד נאחז בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו לעולה תחת בנו". ופירש רש"י: "שהיה רץ אצל אברהם והשטן סוככו ומערבכו באילנות".

ויש לומר הביאור בזה על פי מה שפירש רש"י (שם): "תחת בנו, על כל עבודה שעשה ממנו היה מתפלל ואומר יהי רצון שתהא זו כאילו היא עשויה בבני, כאילו בני שחוט, כאילו דמו זרוק, כאילו בני מופשט, כאילו הוא נקטר ונעשה דשן". נמצא לפי זה כי על ידי שהקריב את ראש האיל לעולה, הרי זה כאילו הקריב את ראשו של יצחק לעולה ותיקן בכך מה שפגם אדם הראשון בראשו.

הנה כי כן מטעם זה בא השטן שהחטיא את אדם הראשון בעץ הדעת בראשו, וסיבך את האיל בקרניו שבראשו בסבך העצים, כדי למנוע מאברהם להקריב את ראש האיל, ולכפר בכך על מה שפגם אדם הראשון בראשו, ומטעם זה סיבך

יעקב אבינו גלגול אדם הראשון גלה לחרן לכפר על שהביא מיתה לעולם

בדרך זו במסילה נעלה לבאר דברי ה"חתם סופר", שיעקב אבינו שכב בהר המוריה במקום ששכב בו יצחק אביו בשעת העקידה, שכפי המבואר הוא מקום המזבח שמשם נברא ראשו של אדם הראשון, על פי מה שמצינו מאמר מופלא במדרש תנחומא (פרשת ויצא אות א):

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. ילמדנו רבנו, ההורג את הנפש בשגגה, להיכן היה גולה. כך שנו רבותינו, ההורג נפש בשגגה גולה לערי מקלט, לשלש הערים שבעבר הירדן ושלש שבארץ כנען, ויעקב אבינו גלה לחרן בורח בנפשו, ונתיירא שלא יהרוג אותו הרשע עשו אחיו, מכיון שראהו הקב"ה בצרה גדולה נגלה עליו בחלום".

בהשקפה הראשונה מאמר זה הוא חתום וסתום, כי לא מצינו בשום מקום שיעקב הרג נפש בשגגה, עד שהוצרך לגלות לחרן כדין הורג נפש בשגגה, אולם נראה כי חכמינו ז"ל רמזו כאן על הקדמה יקרה ממשתנה הטהורה של רבינו האריז"ל ב"שער הפסוקים" (פרשת ויגש) על מה שאמר יעקב לפרעה (בראשית מז-ט): "ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה, מעט ורעים היו ימי שני חיי".

וביאר האריז"ל הענין בזה על פי המבואר בזוהר הקדוש (פרשת בראשית לה): כי יעקב אבינו היה גלגולו ותיקונו של אדם הראשון: "דהא יעקב דוגמא דאדם הראשון הוה דיעקב שופריה דאדם הראשון הוה". ועל זה רמזו חכמינו ז"ל באומרו בגמרא (בבא מציעא פד.): "שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון".

והנה שנינו בגמרא (עירובין יח:): "היה רבי מאיר אומר, אדם הראשון חסיד גדול היה, כיון שראה שנקנסה מיתה על ידו, ישב בתענית מאה ושלשים שנה, ופירש מן האשה מאה ושלשים שנה, והעלה זרזי תאנים על בשרו מאה ושלשים שנה". לכן כמו שאדם הראשון ציער עצמו ק"ל שנה לכפר על חטא עץ הדעת, כן יעקב תיקונו של אדם הראשון סבל צער ק"ל שנים, וזהו שאמר: "ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה, מעט ורעים היו ימי שני חיי".

ידוע שבחטא עץ הדעת הביא אדם הראשון מיתה לעולם, כמו שכתוב (בראשית ב-ז): "כי ביום אכלך ממנו מות תמות". מגלים לנו חכמינו ז"ל כי אף שלא היתה לו כוונה להביא מיתה בדרך דינו כהורג נפש בשגגה שצריך כפרה, לכן גירשו הקב"ה מגן עדן כמו שכתוב (שם ג-כד): "ויגרש את האדם", כמו שדרשו במדרש (במדב"ר כג-יג) מה שאמר דוד המלך (תהלים כה-ו): "זכור רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם המה".

שילוב נפלא של החוט המשולש: הגה"ק החתם סופר, הגה"ק רבי יוסף ענגיל, הגה"ק מאוסטרובצה זי"ע

גילוי נפלא של החתם סופר: יעקב אבינו שכב מלוא קומתו באותו מקום ששכב יצחק אביו בשעת העקידה

מדוע לקח יעקב מאבני המקום ועשאן כמרזב סביב לראשו שירא מחיות רעות ולא עשאן סביב כל גופו

רמב"ם: "מסורת ביד הכל" שמקום המזבח בבית המקדש הוא המקום שעקד אברהם את יצחק על המזבח

לכן נתגלגל אדם בג' האבות הקדושים שתיקנו ג' עבירות אלו, אברהם אבינו תיקן עבודה זרה על ידי ששבר כל הצלמים של תרח אביו, ומסר נפשו באור כשדים למען אמונתו בבורא עולם, ופרסם בעולם האמונה בה' אלקי אמת, יצחק אבינו תיקן שפיכות דמים על ידי שמסר נפשו להיות קרבן עולה בעקידה, יעקב אבינו תיקן הפגם של גילוי עריות, על ידי שהיתה מיטתו שלימה וכל בניו י"ב השבטים היו צדיקי עליון.

הנה כי כן איך מבואר בזוהר הקדוש ובדברי האריז"ל שהבאנו, כי יעקב אבינו היה שופריה דאדם הראשון כי היה גלגולו ותיקונו, הלא לפי המבואר היו כל ג' האבות גלגולו ותיקונו. אולם התשובה על כך ברורה, כי אמנם כל ג' האבות היו גלגולו ותיקונו, אבל עיקר התיקון היה יעקב אבינו השלישי שבאבות שהשלים את התיקון, כמבואר בגמרא (סוטה יג): שאין המצוה נקראת אלא על שם גומרה.

בחטא עץ הדעת נפגמו האיברים שבראש

בדרך המלך נלך לבאר בזה מה שעשה יעקב אבינו: "ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו" ופירש רש"י: "עשאן כמין מרזב סביב לראשו שירא מפני חיות רעות", כי כאשר נתבונן בחטא עץ הדעת נראה שהשורש נעוץ באיברים שבראש, החל מהדיבור שבפה שדיברה חוה עם הנחש, כמו שפירש רש"י (בראשית ג-א) שהנחש הרבה לדבר עמה, כדי שתשיבנו ויבא לפתותה לאכול מעץ הדעת. השמיעה שבאוזן ששמעה חוה לפיתוי של הנחש. ההסתכלות בעיניים, כמו שכתוב (שם ו): "ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים", ושוב האכילה שבפה (שם): "ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל".

לפי זה נשכיל להבין מה שגזר הקב"ה מיתה על אדם הראשון: "כי ביום אכלך ממנו מות תמות", כי מאחר שפגם באיברים שבראש, הרי זה כאילו כרת את הראש משאר הגוף שאי אפשר

"אמר דוד, רבונו של עולם אילולי חסדיך שקדמו לאדם הראשון לא היה לו עמידה, שנאמר כי ביום אכלך ממנו מות תמות, ולא עשית לו כן אלא הוצאת אותו מגן עדן וחיה תתק"ל שנה ואחר כך מת, מה עשית לו גירשת אותו מגן עדן שנאמר ויגרש את האדם, ולמה נתגרש על שהביא מיתה על הדורות, והיה חייב למות מיד, אלא שריחמת עליו וגירשתו בדרך הרוצח בשגגה שגולה ממקומו לערי מקלט, לכן נאמר זכור רחמיך ה' וחסדיך".

הנה כי כן זכינו להבין דברי חכמים וחידותם: "כך שנו רבותינו, ההורג נפש בשגגה גולה לערי מקלט... ויעקב אבינו גלה לחרן בורח בנפשו, ונתיירא שלא יהרוג אותו הרשע עשו אחיו". כי היות שיעקב היה תיקונו של אדם הראשון שהביא מיתה לעולם, לכן היה צריך כפרה לגלות ממקומו כדין הורג נפש בשגגה. וזהו שממשיך המדרש לומר: "ונתיירא שלא יהרוג אותו הרשע עשו אחיו", כי חשש שנתחייב מיתה משום שהביא מיתה לעולם.

כל ג' האבות תיקנו את החטא של אדם הראשון

אמנם יש להעיר ממה שמבואר בתיקוני זוהר (תיקון סט קט): "בתלת אבהן תמן נחית אדם בתלת גלגולין". פירוש, אדם הראשון ירד ונתגלגל בשלושת האבות. דבר זה מבואר ביתר הרחבה בזוהר הקדוש (פרשת בהר קיא:), כי ג' האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב תיקנו את החטא של אדם הראשון.

ומבאר שם כי חטא עץ הדעת היה כלול מג' העבירות החמורות, עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים, כי האכילה מעץ הדעת בפיתוי של הנחש שאמר (בראשית ג-ה): "כי ידוע אלקים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלקים יודעי טוב ורע", היה כפירה בעיקר בבחינת עבודה זרה, אחר כך כשבא הנחש על חוה והטיל זוהמא בכל הנבראים היה זה בבחינת גילוי עריות, וכשנגזרה מיתה על כל הנבראים היה זה בבחינת שפיכות דמים.

יעקב אבינו שכב במקום ששכב יצחק אביו בשעת העקידה לתקן את ראשו של אדם הראשון שנברא ממקום זה

ראשו של אדם הראשון נברא ממקום המזבח

אמנם יש להעיר מה שמצינו סתירה לדבר זה בגמרא (סנהדרין לח.): "תניא היה רבי מאיר אומר, אדם הראשון מכל העולם כולו הוצנר עפרו". ומפרש (שם): סדר בריאתו מכל העולם: "אדם הראשון גופו מכלל, וראשו מארץ ישראל, ואיבריו משאר ארצות". ופירש רש"י: "גופו מכלל, על שם שהיתה עמוקה, נראה שמשם לוקח, ולכן נעשה מצולה, וראשו מארץ ישראל, שהיא גבוהה וחשובה מכל הארצות. ואיבריו, ידי ורגליו", נבראו משאר הארצות.

וכתב המהרש"א בחידושי אגדות, כי הראש שיש בו מוח שהוא מקום משכן הנשמה והשכל נברא מארץ ישראל, לכן היא מסוגלת לחכמה כמבואר בגמרא (ב"ב קנח:): "אורא דארץ ישראל מחכים", ואילו הגוף שבתוכו נמצא הלב שהוא מוכן לקבל את החכמה שבמוח נברא מכלל, לכן גם שם הוא מקום המוכן לקבל חכמה, ושאר האיברים נבראו משאר ארצות שהן טפלות לארץ ישראל.

הרי מבואר כי רק ראשו של אדם הראשון נברא מארץ ישראל, הנה כי כן איך זה מתאים עם מה שכתב הרמב"ם כי אדם הראשון נברא ממקום המזבח, הן אמת שמצינו מקור לכך במדרש הנ"ל, אבל למה בחר הרמב"ם מה שמבואר במדרש שנברא ממקום המזבח, על פני מה שמפורש בגמרא שגופו נברא מכל העולם.

אמנם הביאור האמיתי בדברי הרמב"ם הוא, כי ראשו של אדם הראשון נברא ממקום המזבח שהוא בארץ ישראל, ומאחר שכלל גדול הוא שכל הגוף נמשך אחר הראש, כמו ששינוי בגמרא (עירובין מא:): "דבתר רישא גופא אזיל", לכן אף שהגוף נברא משאר העולם הרי זה כאילו נברא כולו בארץ ישראל. נמצא לפי זה כי המאמר בגמרא שראשו נברא מארץ ישראל, והמאמר במדרש שנברא ממקום המזבח כדי שיזכה לכפרה, שניהם עולים בקנה אחד כפתור ופרח.

על מה שפירש רש"י, שכל י"ד שנים ששימש יעקב בבית עבר לא שכב בלילה, ולכאורה קשה שהרי מפורש בגמרא (סוכה ג.): "שבועה שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו וישן לאלתר". כי זו היא שבועת שוא שאי אפשר לקיימה, אם כן איך יתכן לומר שלא היה ישן בכל אותן שנים.

לכן מבאר ה"חתם סופר" שכל י"ד שנים שלמד יעקב תורה בבית עבר, לא שכב בלילה מלוא קומתו אלא נרדם בשיבה, עד שבא להר המוריה ושכב שם מלוא קומתו, משום שרצה לשכב באותו מקום ששכב יצחק אביו מלוא קומתו בשעת העקידה, ובלשון קדשו: "וישכב במקום ההוא, פירש רש"י בבית המדרש לא שכב. והנה על כרחך ישן היה, אלא שלא שכב מלוא קומתו, עד עתה שרצה לשכב במקום מלוא קומת יצחק שנעקד שם".

כעבדא קמיה מאריה אחיזנא בשולי גלימתו לבאר הטעם שבחר יעקב לשכב באותו מקום ששכב יצחק אביו בשעת העקידה, על פי מה שמגלה לנו הרמב"ם חידוש נפלא, כי דוד המלך בנה את המזבח בבית המקדש בהר המוריה, באותו מקום שבנה אברהם אבינו את המזבח ועקד עליו את יצחק בנו, כמו שכתוב (הלכות בית הבחירה פרק ב הלכה ב):

"ומסורת ביד הכל, שהמקום שבנה בו דוד ושלמה המזבח בגורן ארונה, הוא המקום שבנה בו אברהם המזבח ועקד עליו יצחק, והוא המקום שבנה בו נח כשיצא מן התיבה, והוא המזבח שהקריב עליו קין והבל, ובו הקריב אדם הראשון קרבן כשנברא, ומשם נברא, אמרו חכמים אדם ממקום כפרתו נברא".

מה שכתב הרמב"ם שאדם הראשון נברא ממקום המזבח, מקורו במדרש (ב"ר יז-יח) על מה שכתוב (בראשית כ-י): "ויוצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה, ממקום כפרתו נברא, היך מה דאת אמר (שמות כ-כא) מזבח אדמה תעשה לי, אמר הקב"ה הרי אני בורא אותו ממקום כפרתו והולאי יעמוד".

בפרשתנו פרשת ויצא דבר בעתו מה טוב להתבונן במה שכתוב (בראשית כח-י): "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרונה, ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא".

חכמינו ז"ל מגלים לנו (חולין צא:): כי יעקב אבינו כבר הגיע לחרן, ונזכר ששכב להתפלל במקום שהתפללו אבותיו בהר המוריה במקום המקדש. כשהחליט לחזור ולהתפלל קפצה לו הארץ: "כד יהיב דעתיה למיהדר מיד ויפגע במקום". אחרי שהתפלל במקום המקדש רצה לחזור לחרן: "כד צלי בעי למיהדר, אמר הקב"ה צדיק זה בא לבית מלוני ויפטר בלא לינה, מיד בא השמש".

נמצינו למדים מזה כי מה שכתוב "וישכב במקום ההוא", הכוונה בזה שהיה ישן במקום המקדש. ופירש רש"י: "וישכב במקום ההוא, לשון מיעוט, באותו מקום שכב, אבל י"ד שנים ששימש בבית עבר לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה". וצריך ביאור מאחר שכל י"ד שנים לא שכב יעקב בלילה אלא עסק בתורה, מה ראה על ככה שעתה בהיותו במקום המקדש לא עסק בתורה אלא הלך לישון.

עוד ראוי להתבונן במה שהקדים לעשות לפני ששכב לישון במקום המקדש: "ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו", ופירש רש"י: "עשאו כמין מרוב סביב לראשו שירא מפני חיות רעות, התחילו מריבות זו עם זו, זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו, וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאו הקב"ה אבן אחת, וזהו שנאמר (שם יח) ויקח את האבן אשר שם מראשותיו". וצריך ביאור מדוע עשה את האבנים כמין מרוב סביב לראשו ולא סביב כל גופו, הלא חיות רעות אינן מבחינות בין הראש לשאר איברי הגוף.

הגילוי של ה"חתם סופר" יעקב שכב במקום העקידה

פתח דברינו יאיר לבאר כל זה על פי מה שמצינו חידוש נשגב במשנתו הטהורה של ה"חתם סופר" זי"ע (פרשתנו דף קלט. ד"ה וישכב), שעמד בדברי קדשו

ברם, האב והאם לא אמרו נושא, ולא הסכימו בשום אופן להשיב' עם המצב. וכראותם שאין בידם שום דרך להשיב לבנים על אבות. החליטו לארגן 'יום תפילה' במירון יצ"ו, להשתטח על ציון קדשו של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי ז"ע.

עד מהרה גויסו כל האחים והגיסים מקרוב ומרחוק, וכמובן האב והאם עם כל בני המשפחה אנשים נשים וטף, שכרו 'סנדר' גדול ויצאו לזרם בעלייה לאתרא קדישא אל המקום שלב כל איש ישראל הומה בכיסופין.

בהגיעם אל הציון הקדוש, נעמדו תיכף לאמירת כל ספר התהלים מירישא ועד גמירא ללא שום הפסק, היו שם צעקות ובכיות לרוח. עם סיום אמירת התהלים יצאו להפסקה קצרה, ולאחריה שוב חזרו לערוך תפילה נוספת, בועקות שוברות לב, ובדמעות רבות שנשפכו כמים לפני אבינו שבשמים, להחזיר את הבן האובד אל חיק המשפחה הרוממה.

והנה לא חלף שבוע אחד, והמהפך הבלתי יאמן התחולל במהרה, הבן החליט 'פתאום' לשוב הביתה, וסיפר להוריו שבחלה נפשו בדרך הקולקלת, ומקוה מאוד שלא סגרו לו את הדלת, ויקבלוהו חזרה לביתם.

בוודאי ובוודאי! צהלו ההורים, הרי ליבנו נתפשטו תמיד אליך ולטובתך!

ואכן עד מהרה חזר הבחור בתשובה שלמה, עזב את כל הבלי, והכניס עצמו כל כולו בעסק התורה הקדושה, וברבות הימים התגדל כתלמיד חכם מופלג, והקים משפחה לתפארת בית ישראל!

לפעמים במקרים כיוצא באלו, מנסים ההורים המודאגים את כל ההשתדלויות שבעולם, ואף מרחיקים לכת בבקשת 'סגולות' שונות להשיב לב בנים. אך שוכחים ואין נותנים אל לב, שצריך כאן פשוט תפילות! לא רק בתפילה הפשוטה בלבד, כי אם לקרוע שערי שמים, בועקות בועקות וקיעים מקרב לב נפש. - והלא כשיש ל"ע חולה במשפחה, שחלה במחלה קשה רח"ל, מבינים היטב שנתולעת יעקב אין כוחה אלא בפיא, ועורכים מעמדי תפילות ובקשות לרפואתו. כל שכן וקל וחומר בחולי הנפש והנשמה, כאשר יש 'חולה מסוכן' ברוחניות רח"ל, שצריכים להרבות תפילה ותחנונים כל קל, עד שיחוס וירחם על נפש עמו ישראל ברחמים גדולים, אמן.

[ס]

< - >

מנחה! מנחה! - עברה הקריאה המרגשת בלחש בין תושבי הצריף שבלאגור.

היה זה מחנה ריכוז ענק שהקימו הנאצים ימ"ש בימי השואה האימה על אדמת הונגריה, שאליו התרכזו רבבות יהודים מעמך בית ישראל, שנאספו מן הגיטאות שבכל רחבי הונגריה. 'מחנה מעבר' שבו עבדו השבויים תקופה קצרה בכל מיני עבודות הנצרכות להצלחת הגרמנים במלחמה. כשמדי יום הובאו לשם יהודים נוספים מן הגיטאות המוחסלים, ומאידך נערכו בו כל העת 'אקציות' ענק, כשמשם נשלחו האסירים ברכבות דחוסות איש איש למקומו, רובם המכריע עלו על המוקד באושוויץ, ומיעוטם שנארו צעירים וחסונים נלקחו לעבודת פרך תחת פיקודם של אנשי הגסטפו הידועים לשמצה.

באותה עת היתה כבר גרמניה נבטיגה, בשנה האחרונה של מלחמת העולם השנייה, שאם כי בתחילתה כבשו הגרמנים

בעז מדינה אחר מדינה, והטילו את חיתתם על כל העולם כולו, הרי שבשנת תש"ד כבר ראו הכל את הסוף המתקרב - חששה הגדול של גרמניה שהונגריה שהיתה בת בריתה בשנים הראשונות למלחמה תפרוש בפתאומיות ותבגד בה, גרמה לה להסתער בפתאומיות בשלהי החורף של אותה שנה, ולכבוש בבת אחת את כל הונגריה ולספחה אל הרייך. וכדרכם בכל מקום שכבשו, תוך מספר שבועות החלו ה'משלוחים' הרצחניים אל הכבשנים. הנאצים האכזריים שפחדו כי יום מן הכישלון הקרב ויזרו את מלאכתם המרושעת, מלאכת 'יודען רייך', במרץ רב, בצורה מסודרת ובקפידה יקית. הרכבות שעטו כל העת הלך ושוב, תאי הגזים פעלו בתפוסה מלאה עשרים וארבע שעות, והכבשנים גם הם הופעלו במלוא הקיטור.

במחנה המעבר שבו עוסק סיפורנו, עדיין לא הורגלו לחוקי מסדר נוקשים כבשאר מחנות הריכוז, מחמת היותו משמש למעבר בלבד, וכולם היו שם כשהיום זמנים בלבד, כעין 'מחנה מיון' גדול, שממנו יצאו פלוגות פלוגות אל כל רחבי פולין וגרמניה, כשפני רובם ככולם אל היעד הסופי... - לפיכך ניתן היה באותו מחנה 'לחמוק' לפעמים מעיניהם של הקאפו והחיילים חמורי הסבר, ולערוך תפילות נחפזות בלאט...

וכן נמצאה לה בתוככי גיהנום של מטה איו פניה שקטה, שבאין רואים התארגנה חיש קצצת יהודים לתפילת מנחה!

היהודים הנרגשים אצו חיש בפחד גדול אל מקום התפילה, ובלב הומה וסוער נעמדו לתפילה, מן הצד מרחוק התכנסו עמהם גם כמה נשים צדקניות, שהובאו אף הן אל מחנה המעבר, וניצלו את הדקות הספורות שלפני דלת הערב וסגירתו בצריף הנשים, לתפילת מנחה חטופה!

לפתע, באמצע תפילת שמונה עשרה שבלחש, נשמעה שאגה אדירה, אחד ה'נדרמים' שעבר מרחוק הבחין בווית עינו בהתכנסות הבלתי חוקית של היהודים לתפילה!

וְאִם אִיזָא? - צעק בקול יחיר מלא כעס וחרון, הלא זהו מרד! מי התייז לכם להתפלל כאן?

על הברכה יעמדו

בעודו מתקרב אל עבר המתפללים, התפזרו להם מיידית כל היהודים, ובבת אחת החלו לרוץ מהרה כשהם בורחים מהרה על נפשם, ונסים לכל עבר... ועד שהגיעו מפקד הגסטאפו עם חייליו אל המקום, כבר לא היה שם איש...

אולם, אם איש' אכן לא נראה בכל המרחב, הרי 'אישה' אחת כן היתה... שבויתתה מרוכות כל כולה בתפילה עמוקה לפני קונה, לא שמה לב לכל ההמולה הגדולה שהתרחשה תוך שניות... את שאגת הנאצי היא לא שמעה, ואת הבריחה הנחפזת של המתפללים לא ראתה, בהיותה כל כולה ליבה ונפשה בהתייחדות עם קונה.

המפקד הקשות, כראותו את אותה צדקנית מתנועת חזק בתפילה, כשעיניה עצומות ושפתיה רוחשות תפילות ובקשות. החליט לעמוד מן הצד ולהמתין עד שתסיים את תפילה, ולחיילים הנאמים לפקודתו שהקיפוהו מכל צד נתן פקודה, לא לעשות כלום עד שתבוא הוראה מפורשת ממנו!

החיילים הנאצים שלא הורגלו כך לראות את מפקדם ממתין וממכה ליהודייה פשוטה... התפלאו מאוד, בטוהים היו שתוך רגעים ספורים יוציא את אקדחו הנוצץ... אך הם נאלצו לשמור את פקודתו של המפקד רם המעלה!

והנה להפתעתם נגיש המפקד אל האישה המתפללת, ולחש אל תוך אוזנה: תתפללי חזק! והתפללי נא גם עלי!

הפלוגה כולה עם מפקדם, עמדו עוד שעה ארוכה מן הצד, והמתינו בקוצר רוח שתסיים האישה את תפילה.

כשסיימה את תפילה, נראתה הצעירה פוסעת שלוש פסיעות לאחור, וכשפתחה את עיניה וחיפשה את 'המנין' שלה, נבהלה מאוד לראות סביבה פלוגה שלמה של 'נדרמים' חמורי סבר, העומדים מולה עם רובים שלופים!

היא התעלפה במקום מרוב פחד ובהלה, ולקח זמן רב לעוררה. כשחזרה זמן רב אחר כך להכרתה, מצאה את עצמה על הדרגש שבתוככי הצריף, מוקפת בחברותיה שדאגו מאוד לשלומה, והשקו אותה מעט מים צוננים להשיב את נפשה!

כיצד העזת להמשיך בתפילה? שאלו אותה החברות, הרי ראית שכולם בורחים, ויש כאן סכנת נפשות מוחשית!

ענתה להם אותה צדקנית בתום לב, והאמינו לי שלא ראיתי ולא שמעתי כלום! כי זאת למדתי בבית אימי, שכשנעמדים לתפילה מתנתקים מכל הסיבה, ושוכחים לגמרי מכל העולם! כך היתה אימי מתפללת תמיד, וכן נוהגת גם אני כל ימי חיי, 'ווען מ'דאוונט דאוונטעמען!' [כשמתפללים צריך להתפלל!]

ואכן זכתה אותה צדקנית לעבור את כל מאורעות השואה בשלום, ולהינצל ממוות לחיים, ולאחר המלחמה זכתה להינשא להגאון הצדיק רבי מיכאל דוב ווייסמענדאל זצ"ל, בעל מחבר הספר הנודע 'מן המיצר'.

תדיר היה טיב מעשה מופלא זה שגור על לשונו של הגאון ר' מיכאל בער, והיה מספר זאת לתלמידיו בישיבתו הקדושה, כדי שילמדו להבין מה זאת תפילה! וכיצד צריך להתפלל! - שאפילו בתוככי התופת הנוראה, כשהפחד והבהלה והבלגן הגדול מקיף את הכל, והנך עומד מול סכנת חיים אימה, המרחפת על ראשך... - גם כן יכולה התפילה להפסד את כל היחיד, ולהכניסו תחת כנפיה, כשכל כולו תפילה חיה ובעזרת, כד"ר (והאם ש, ס, ז) 'ואני תפילה'!

[שכחת 'הנה לתפילה', קובץ 4835]

לקבלת העלון במייל (דוא"ל) נא לשלוח למייל הפצו"ב

העורכים להפצת העלון

ניתן להנציח את העלון לשפחות, לזכרה והצלחה או ליאריצייט

shivti11@gmail.com

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך מוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור מגוריך ולהיות שותף לייכויהם הרבים. הפענוניים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hachila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zeligk@gmail.com or text 718-249-7173

ד

טיב המעשיות תפילה על הילדים!

ובתרגום אונקלוס: "וְקָבִיל ה' צְלוֹתָהּ דְּלָאָה, וְעִדְיָתָּהּ וְיִלְדֵּתָּהּ לְעֶשֶׂק בְּרַחֲמֵי שְׂאִי".

למדנו מדברי התרגום הללו, כמה תפילות התפללה לאה אימנו על הבנים, שלא רק על בנים הראשונים ביקשה מאת ה', שתזכה לפרי

בטן. אלא גם על הבן החמישי, היתה שופכת צקון ליבה בצלותא לפני ה', עד ששמע אליה אלקים וקִיבַל תפילתה.

וכל כל פרשטנו מלאה מתפילות נוראות של האִימָהוֹת הקדושות, לאה אימנו ורחל אימנו ע"ה, דוֹק ותשכח בכל השמות שנתנו לבניהם, שכולם על שם התפילות וההפצרות וההודיה להשם יתברך על מתנת הבנים.

הלא תורתנו הקדושה היא תורת חייו! ואף כאן יש לימוד גדול עבורנו, לפעמים נוטים לחשוב אחר שכבר נולדו כמה ילדים ב"ה, שאין צורך עוד לבקש ולהתפלל בדבר. וכן בכל כיצא בזה, כשנראה לפעמים שכבר נכנס הדבר במהלך טבעי, ונדמה כמי שכבר מסודר הכל מעצמו, ושבו אין צורך בתפילות בענין זה. - אך בבאן ראינו שלעולם אין להפסיק מן התפילה! וגם בדבר שכבר נראה כמסודר, יש להמשיך כל העת לבקש ולהתפלל, ובפרט בתפילות על הילדים שצריך תמיד להיות התפילה עליהם שגורה בפיו.

וכמובן גם לאחר שכבר נולדו הילדים, יש להמשיך ולהרבות בתפילות בעד הצלחתם, שיגדלו כראוי ברוחניות ובגשמות. ורק בכוח תפילות ובקשות ניתן להצליח בגידול הילדים, ולזכות מהם לרוב נחת וקדושה.

-> <->

כענין טיב המעשה המסופר על רבינו הבעש"ט הקדוש ז"ע, ששלח פעם את אחד מתלמידיו לייצר עבורו יין מיוחד לארבע כוסות של פסח. היה זה כמובן יין המשומר מכל משומר, שנשעה בכל החומרות וכל ההיזורים, כראוי וכיאות לרבן של ישראל.

התלמיד נזהר כל העת בכל מיני זהירות, הוסיף שמירה על שמירה, הן בכל מהלך ייצור היין, והן בכל הדרך העולה מעזיבה"ה.

אך לדאבון ליבו לאחר שכבר כמעט השלים את כל המשימה, בהיותו בסוף הדרך, ממש בפתח העיר מעזבו', עצרו נכרי אחד משומרי העיר כדי לבדוק את תכולת סחורתו, ונגע בידיו הטמאות את תל היין שבחבית, ובכך נפסל כל היין ונעשה יין נסך רח"ל.

התלמיד השטער עד מאוד על המאורע הקשה, לאחר שכבר יגע כמה יגיעות קשות וטרח בשמירה מעליא ביצירת היין, והנה ברגע אחרון נפסד הכל.

כששאל התלמיד את שאלתו המציקה את רבו הבעש"ט, מפני מה הגיעו ה' ככה? שטרך כל עבודתו לסמיך? - נענה הבעש"ט, ופתח את עיניו להבין: הנה את הדבר העיקרי הנצרך בשמירת היין שכתת! והוא התפילה והבקשה לפני שוכן מרומים, השומר והמשגיח הגדול, שתהיה לך סייעיתא דשמיא בשליוחך. ותלית הכל בעצמך ובהשתדלותך, בשמירתך ובהשגחתך העצמית. ואז ממילא סרה ממך ההשגחה העליונה. וככל שהדבר תלוי בהשגחה אנושית בלא סיוע עליך, הרי לא ימלט שתימצא איזו טעות, או רגע של רפיון, כאשר קרה עמך ברגע כניסתך העירה, בשעה שכבר חשבת שהצלחת במשימתך, וכבר עלתה בידך, ומתוך ויהרהר לא נתת אל ליבך להיזהר מנגיעת אותו נכרי שבפתח העיר!

ללמדך, שאין שום דבר בעולם שאינו נצרך לסייעתא דשמיא, ותמיד יש להקדים תפילה לפני כל עשייה שהיא, וגם להמשיך כל העת בתפילות, כדי שתמשיך ההצלחה ללוחנתו בסייעתא דשמיא, אמן.

[ע"פ "טיב התורה" פרשא דין]

-> <->

באות הערים שבמדינת הים גדלו להם יחידיו שני בעלי בתים חשובים, מסולתה ומשמנה של הקהילה היהודית המקומית. שניהם מוחזיקי הקהילה שעוד נולדו באותה עיר, ואף למדו באותם מוסדות התורה, עד שהגיעו לפרקם ונשארו להתגורר בערים האהובה, שם הקימו את משפחותיהם ואת עסקיהם, גדלו והצליחו וגם עשו פרי. לימים כשגדלו ילדיהם של השניים, היו בניו של האחד מן העילויים המצוינים שבהיכלי ישיבות הקודש, ואף לאחר נישואיהם תפסו כל

אחד מהם במשרה תורנית חשובה, האחד נעשה רב והשני ראש ישיבה והשלישי דיין, כולם תופסי התורה יושבי על מדין. - ואילו בניו של השני לעומתו, לא זרחה להם כל כך הצלחתם בתורה, בישיבה הם היו מן הבחורים הרגילים... ולאחר הנישואין נעשו 'בעלי בתים' כאביהם, ונכנסו לעולם ה'ביזנס' כל אחד בעסקיו.

ההבדל בין התפתחות שתי המשפחות של שני החברים הללו היה ניכר ובולט מאוד, ובחזקת אחת כשנפתחה שיחה נעימה ולבבית בין השניים, שאל האיש שבניו יצאו לעסקים את חבירו: אמור נא לי, שמא יש ביך תשובה לחידה המנקרת בי מזה עידן, הלא שנינו גדלנו יחד באותו מקום ובאותם מוסדות, שנינו באנו מבתיים רגילים, וכמעט בכל דבר צעדנו באותם שבילים זה לצד זה! כיצד אם כן נוצר ההבדל הגדול אצל ילדינו, שבה בעת שכל הבנים שלי כולם יצאו לביזנס, הרי 'כל הבנים שלך כולם מפארים בהצלחה את עולם התורה?

חשב האיש מעט, ולאחר פתח את פיו בחכמה, ואמר: אגלה לך מעט מסגור לבבי, בהיות שאחת חבירי הנאמן. הרי ידוע לך שמדי שנה בשנה בעת מלכות המקומות שבבית המדרש הגדול, רוכש אני את מקומי דווקא בפנית כותל המזרח, עתה אגלה לפניך את סיבת הדבר. - הנה מיום שנישאתי והקמתי בית נאמן בישראל, חש אני אחריות גדולה וכבדה ורובת על כתפיי. כאשר יוגשים אנו להעמיד דורות ישרים, נטע נאמנים, כי מי ערב לנו שיהגדלו אלו הבנים בדרכי טובים, ולא יפלו ח"ו אל כל מיני צדדים וצידים צדדים, בדור קשה ומזוהם כדורנו שה'נשוי' מתרבים בו לרבות ולאלפים, ה' ישמרנו. - לפיכך לא מצאתי שום פתרון בדבר, כי אם בתפילה חזקה לפני הקב"ה, השותף הנאמן בילדים הללו, שישמור וישגיח עליהם בשמירה מעליא. ובכן שופך אני את לבי בכל יום בתפילות שמונה עשרה, על הצלחת הצאצאים. ולכן קניית את המקום בפנית המזרח, שם יכול אני להתפלל שמונה עשרה באריכות ובמנוחת הדעת, בלא שום הפרעות, ובלא שאעכב את העומדים לפני שלא יוכלו לפסוע. וכך הנני מאריך תמיד בתחינות ובקשות על כל אחד ואחד מן הילדים בפרטיות שיפתח ליבם ומוחם בתורה, ויצמחו לתלמידי חכמים מופלגים, המתנהגים במידות טובות וישרות.

וזאתי שותף, כמוני כמות, אף היא נוגע הדבר מאוד לליבה, וגם היא קונה מדי שנה את מקומה בפנית כותל המזרח של עזרת נשים, ושופכת תחינות כמים על הילדים. בערב שבת בעת הדלקת הנרות עומדת היא שעה ארוכה ובדמעות רבות בוכה תמיד על הצלחת הילדים בתורה ועבודת השם!

והרי השי"ת שומע ומאזין תפילת כל פה, וכנראה מתוך כל אותן התפילות זכו הילדים הללו לכל הצלחתם, להגדיל תורה ולהאדירה! [מתוך שיחה (שבדור) להורים צעירים, על חינוך הבנים]

-> <->

סיפר לי איש נאמן מתושבי אחת השכונות הוותיקות שבירושלים עיר הקודש, טיב מעשה אחד שיש בו מוסר השכל עצום בגודל כוחה של תפילת אבות על בנים!

במשפחה זו ישנם שנים עשר ילדים כ"י, כמנין שבטי ישראל, והנה אחד הבנים הצעירים החל להתדרדר מדיטא תחתונה אל דיטא יוטר תחתונה, עד שלמות רוח ההורים וכל המשפחה יצא לתרבות רעה רח"ל.

הוא עזב את הבית ואת הישיבה הקדושה, גזז את פיאותיו הקדושות, זרק את לבושו החרדי, והתחבר אל כל מיני 'ארחי פרחי', זרע מרעים בנים משחיתים, ותרב בתים תאניה ואניה, ה' ירחם.

ההורים השבורים והרצוצים הפכו את העולם בניסיון להחזיר את בנם האהוב אל צור מחבצתו, הם פנו אל כל העסקים והמחנכים המומחים בתחום זה של מציאת מסילות אל ליבותיהם הנשברים של הנערים הנושרים. ואף פיזרו כספים רבים על כך. אך למרבה האכזבה כל הניסיונות עלו בתוהו, ללא הצלחה כלל. - נראה היה שמחיצה של ברזל מקפת בעת את לבבו האטום של הנער, ולא ניתן להזיזו משובבותו כלום!

הוא עזב את הבית ואת הישיבה הקדושה, גזז את פיאותיו הקדושות, זרק את לבושו החרדי, והתחבר אל כל מיני 'ארחי פרחי', זרע מרעים בנים משחיתים, ותרב בתים תאניה ואניה, ה' ירחם.

ההורים השבורים והרצוצים הפכו את העולם בניסיון להחזיר את בנם האהוב אל צור מחבצתו, הם פנו אל כל העסקים והמחנכים המומחים בתחום זה של מציאת מסילות אל ליבותיהם הנשברים של הנערים הנושרים. ואף פיזרו כספים רבים על כך. אך למרבה האכזבה כל הניסיונות עלו בתוהו, ללא הצלחה כלל. - נראה היה שמחיצה של ברזל מקפת בעת את לבבו האטום של הנער, ולא ניתן להזיזו משובבותו כלום!

[הפוך בעמוד ד'] <

טיב ההשגחה

סיפורי השגחה פרטית
שנשלחו לעזרת ע"י הקוראים

'והנמלינו חסדים טובים'

ביום חמישי בשעות הצהריים המאוחרות קבלתי הזמנה של 65 מגשים של פיצה למוצאי שבת כולל פיזור למוקדים שונים ברחבי העיר והכל צריך להגיע ליעד כשעתיים וחצי אחרי צאת השבת. אני אמנם הייתי רק קצה הקרחון של ההזמנה. תנות אחרת שלא יכל לעמוד בכמות ההזמנה של מעל 200 מגש ביקש מהם להעביר חלק לתנות אחרות ואני ב"ה נבחרתי.

התארגנתי עם צוות מתגבר ויעיל כדי לעמוד במשימה על הצד הטוב ביותר בפרט שההזמנות היו עבור חבורות של בני תורה העמלים בתורה כפרס עידוד.

היה עלי רק לבוא בזמן כדי לפזר את המגשים בין בתי המדרשות.

הקדמתי מעט את בואי לתנות בעודי בבגדי שבת ולהפתעתי מה שהפך לחרדתי 2 תנורים לא עבדו והתנור האחר חומם היה נמוך ובקושי הספיק לאפות מגשים. עשיתי חשבון מהיר שבדרך הטבע אין דרך לאפות ולהספיק לספק את הסחורה בזמן. השתדלתי לשמור על קור רוח ולקבל את הכל באמונה שהכל לטובה אבל המחשבה שבני הישיבות לא יקבלו את מבוקשם הטרידה אותי מאוד.

אמרנו בתנות שהכל לטובה ורק נס גלוי יכול להושיע אותנו.

עובד אחד פצה באמירת שיר למעלות בקול רם כאשר אחרים הצטרפו למזמורים שלו.

המעט מגשים שהצלחנו לאפות שלחתי עם נהג אחד שיפזר אותם ובינתיים אפינו ככל שביכולתנו. לפתע אחרי התהליים נזכרתי בשירת טלפון שקבלתי במצו"ש מחנות השני, הייתה זו שיחה חביבה מאוד בה הציע לי עזרה במידה ולא אסתדר הוא יכין עבורי מגשים, הודיתי לו בחום על הנדיבות שלו ואיחלנו הצלחה זה לזה. (אנחנו מכירים כיוון שבכל פעם שהוא או אני נתקעים בלי סחורה כזו או אחרת אנחנו נעזרים אחד בשני) תיכף התקשרתי אליו וסיפרתי לו על התקלה בתנורים ובקשתו אם יש מצב לבוא לאפות אצלו את המגשים המוכנים? הוא הפתיע בתגובתו שאין לו אפשרות כזו אבל אם אני רוצה הוא מוכן למכור לי מגשים...

הבנתי את הרעיון והתקשרתי לחבר טוב אחר שיש לו פיצה בשכונה אחרת הוא מיד אמר לי להגיע אליו ולאפות אצלו מכל הלב ואף ציין שהתנורים כולם כבר חמים וממתנים רק עבורי, הגעתי לתנות שלו מצייד במגשים שלי, תוך זמן קצר מאוד אפינו את המגשים ופיזרתי אותם כמעט בזמן את כולם... התברר כי לגדול ההשגחה היה לו הזמנה של שלושים מגש ובדיקו כשהתקשרתי הם סיימו לאפות ולשלוח את ההזמנה שלהם וכך היה להם תנורים נוספים להוסיף במיוחד עבורי ובנוסף בזמן שהייתי אצלו לא היה לו שום הזמנה וברגע שסיימנו לאפות נכנס לו גל של הזמנות...

כך שאפילו לא הפרעתי לעבודתו הסדירה...

בתודה לה'

בעל המעשה: ש.י.

הפענוץ לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית
פוזמן לשלוח אל ר' ששהא ספואלס

תקופה: 15326517922

או אל: o.y.wines@gmail.com

חמש כוונות קריאת שמע

- א. צריך לדקדק שלא ירפה את החזק ולא יחזק את הרפה, ולא יניח את הנד ולא יניד את הנח (פי"א ס"א), כדי שלא לשנות שום אות מתנועתם ומנקודתם הנתונה מסיני (לפ"ש ס"א).
- ב. והביאור הוא, כי שר"א הנחשפת נקראת נח, כגון שר"א הנמצאת בסוף תיבה, או באמצע תיבה והיא באה אחר תנועה קטנה, ושר"א נד נקראת המתנועת, כגון הנמצאת בראש התיבה או באמצע תיבה והיא באה אחר תנועה גדולה (פ"ב ס"א).
- ג. ותנועות גדולות הם, חיריק גדול, שורוק, ציר"ה, חול"ם, וקמ"ץ גדול, ונתנו בהם חכמים סימן את המילים פתאני חותם, שמנוקדות בתנועות אלו, אמנם בחיריק יש בזה חילוק ולא כל חיריק תנועה גדולה, רק החיריק כשיש יו"ד אצלה נקראת תנועה גדולה, וכשאין יו"ד אצלה נקראת תנועה קטנה (פ"ב ס"א).
- ד. ענין קיצור של"ה בדיני קריאת שמע בהגהה מה שכתב בזה, וסיים ד"ש להזהיר המון העם על זה וללמד, ובפרט על המלמדי תינוקות שלא יבששו התינוקות בקריאתם, וכן צריך זה להודיע לחזנים שיהיו יודעים לקרות בספר תורה בתנועה הישרה יע"ש (מ"ח את ס"א).
- ה. ענין בהשגת הראב"ד פ"ב מהל' קר"ש הל"ט מ"ש שם, ושם בכ"מ ומגדל עוז, ועכ"פ למדנו מדברי הראב"ד האלו, וממה שכתב שם, וכן כל כיצא באלה יניד הנחם ותבא עליו ברכה, שבכדי לבטא את המלה יותר טוב ובאופן יותר ברור מותר להניד הנחם, ולפי זה התיבות בקריאת שמע: ועבדתם ואבדתם ולמדתם שעל פי הדקדוק צריך לאמרם בשוא נח תחת הדלתים, אבל זה דבר קשה, כי עפ"י רוב אם ידקדקו בזה תישמע התיבה כמו שתי תיבות ועבד-תם ותתקלקל התיבה לגמרי, לכן אפילו המדקדקים בק"ש בשו"א לאמרם כדנים, מ"מ בזה אפשר שפיר לסמוך על דעת הראב"ד ולאמרם בשוא נע, כי על ידי זה תיבטא המילה היטב, ויהיו גם בכלל המתברכים בברכת הראב"ד שכתב שתבא עליהם ברכת טוב, וכ"ה מנהג רוב ישראל לאומרים בשוא נע (זה השלח להג"ש דבליצ' ס"א).
- ו. צריך לקרות קריאת שמע בטעמים כמו שהם בתורה (פ"ב ס"א), כי גם פיסוקי טעמים הם מסיני, אלא שאין כל אדם יכול ליהרר ולהתרגל בכך (לפ"ש ס"א).
- ז. מ"מ כלל דמילתא יזהר כל אדם לקרות קריאת שמע באופן שיוכן כל מלה ומלה יפה בפירוש וטעמו, ושלא ישתנה משמעות שום תיבה ע"י שיבוש קריאתו (לפ"ש ס"א).
- ח. אבל לא נהגו כן במדינות אלו, ומכל מקום צריך לזהר להפסיק במקום הראוי להפסיק לפי הענין, כדי שיהיה טעם והבנה לדבריו, ועל כן יראה לקרות בנחת, דאל"ה ישתנה לפעמים הבנת דבריו ע"י (פ"ב ס"א).
- ט. ומ"מ המדקדקים מחמירים בכך לקרותה בטעמים, ובלבד שיכוין, להגינה למי שלא הורגל בה מפסיד הכונה (פ"ב ס"א ופ"ב ס"א), למי שלא הורגל בה מעודו לכוין בגינה ובפירוש המילות כראוי, אבל הרוצה להתחמך על עצמו ויודע שיוכל לכוין בשתיקה יחמיר ותבא עליו ברכה (ש"ע ר"ב ס"א).
- י. כשיאמר וקשרתם לאות על ירך, ימשמש בתפילין של יד, [להראות שיש לו אותו האות (לפ"ש ס"א)], וכשיאמר והיו לטוטפות בין עיניך, ימשמש בתפילין של ראש, וכן בפרשה שניה כשמזכיר ענין התפילין צריך למשמש בהם (פ"ב ס"א ופ"ב ס"א).
- יא. כשיאמר וקשרתם לאות על ירך, ממשמש בשל יד ונושק, וכשיאמר והיו לטוטפות בין עיניך ממשמש בשל ראש ונושק (קצש"ע ס"א), משום חביב מצוה (היי אדם כלל יד ס"א).
- יב. אך לא ימשמש כאשר ימשמש העיוור בלי שום לב מצות אנשים מלומדה, אלא אחר כונת הלב הן הדברים, שיזכור התפילין ומה שכתוב בהם, וישעבד מוחו וליבו להקב"ה, וישמח ישראל בעושי אשר קדשנו במצותיו ועיטרנו בהם (מ"ח את ס"א בשם חסד לאליהו).
- יג. וכן כשיאמר וראיתם אותם, ימשמש בב' ציציות שלפניו, [וכשמסתכל בציצית, מסתכל בשני ציציות שלפניו שיש בהם עשרה קשרים רמז להיות, פי' לספירות שהם קשורים ואחרים זה בזה, וגם יש בהם ט"ז חוטים ועשרה קשרים, שעולה כ"ו כשם הוי"ה (פי"ב ס"א ופ"ב ס"א)] (פ"ב ס"א).
- יד. טעה והוסיף בקריאת שמע מלים אחרות, יצא ידי חובתו בדיעבד, וגם אינו צריך לחזור ולומר מן המקום שבו קלקל הקריאה, אולם אם היה הדבר באמצע פסוק, יחזור לראשו, משום דכל פסוקא דלא פסקיה משה לא פסקין (ה"ש פי"א ס"א).

אתקינו סעודתא דמלכא

נהג סעודת מלוה מלכה כבר מבואר בספרים הקדושים גדול מעלתה, וכמו שאנו אומרים 'אתקינו סעודתא דמלכא', הכינו את סעודת המלך, מלך מלכי המלכים, שבסעודה זו אנו יושבים בביכול עם המלך. ומתאמר דה מרומא בפסוק בפרשתנו 'סלם מוצב ארצה וראש מגיע השמימה', סל"ם ר"ת: סעודת ליווי מלכה, דהסעודה מלוה מלכה אע"פ שמוצב ארצה, מ"מ ראשו מגיע השמימה, וכבר האריך רבינו שליט"א בספרו הנפלא, 'טיב הזמירות', וכאן נביא בקוצר גדול.

סעודה זו כבוד השבת היא

איתא בגמרא (שבת קט"ז): "לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת כדי ללוות את השבת, אפילו אינו צריך אלא לכזית". וכן פסק המחבר להלכה בשולחן ערוך (אורח חיים ט, א): "לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת כדי ללוות את השבת, אפילו אינו צריך אלא לכזית, עכ"ל.

וכתב הט"ז (פ"א ס"א), שכונת דברי המחבר היא, שהאדם צריך לפרוש מפה על שולחנו דרך כבוד לכבוד סעודת מלוה מלכה, וכן יעשה שאר עניינים הנהוגים אצלו בעיריכת השולחן, ואף שאינו אוכל יותר מזכית, אם מחמת שהוא שבע מאכילתו בשבת, או שהוא עני ואין ידו משגת יותר מאכילת כזית, מכל מקום, בסעודה זו יסדר את שולחנו דרך כבוד כדרך שרגיל לעשות בשבת, וזהו ממכבוד השבת.

מהותה של סעודה זו היא, פרידה מהשבת, וכמו שכתב במשנה ברורה (פ"א ס"א) בביאור דברי המחבר, כשם שאנו מכבדים את השבת בכניסתה ויוצאים לקריאתה, כן ביציאתה יש לנו ללוותה ולכבדה בסעודה, כדרך המלווים את המלך בשעה שיוצא מן העיר. ויש לומר, כי בקיום סעודה זו, הנהג מראים בעצמנו את גודל השתוקקותנו לשבת קודש, על כן אנו מלווים את השבת ונפרדים ממנה, ולא יהיה הפרידה מן השבת יותר גרוע מפרידת האדם מחברו או מאשתו ובני ביתו, וכמו שבכל אלו נהוג לערוך מסיבה מיוחדת לכבוד הפרידה, על אחת כמה וכמה שיש לנו להיפרד מהשבת, ולערוך סעודת מלוה מלכה כדת וכדין, וכשהאדם אינו מקיים סעודה זו, הוא מוכיח בעצמו שאינו מקושר בנפשו לשבת קודש.

בכף החיים (ט, א) הביא בשם הוזה"ק, שכל מי שאינו מקיים סעודה רביעית, נחשב לו הדבר כאילו לא אכל סעודה שלישית, כך גם כתב בנן אי"ש (שנה שנייה פ"א ס"א), שכל מי שנמנע מאכילת מלוה מלכה בטענה שהוא עדיין שבע מסעודה שלישית, אזי אפילו הסעודה השלישית שכבר אכל בשבת קודש מאבדת את קדושתה ונחשבת לו כסעודת חולין שאכל לכבוד הלילה.

מסופר על הרה"ק בעל החידושי הרי"ם מגור ז"ע, שנשאל מדוע ישנם שני סימנים בשולחן ערוך אורח חיים שבכל אחד מהם ישנו הלכה אחת בלבד, הסימן הראשון הוא בהלכות שבת סימן ש' בו נאמר "לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת כדי ללוות את השבת". והסימן השני הוא בהלכות ראש חודש סימן תי"ט, שכל מה שכתוב באותו סימן הוא: "מצוה להרבות בסעודת ראש חודש". מדוע לא היה יכול המחבר לשלב את ההלכות הבודדות האלו בתוך סימנים אחרים. והשיב בחריפות, כי מאחר ולא כולם נוהגים כל צרכם בקיום הסעודות הללו, לפיכך הקדיש להם המחבר סימן שלם, בכדי להביע את חשיבות העניין ולוודא את הבריות לאכול סעודת מלוה מלכה וראש חודש (מנחם בשיח שופ"ק קודש).

מעלת אכילת סעודת מלוה מלכה

בדבר מעלת אכילת סעודה זו, הביא המשנה ברורה (ט, א) בשם הקדמונים וז"ל: "ואמרו הקדמונים, דאבר אחד יש באדם ונסכי שמו, זה האבר נשאר שם בקבר עד עת התחייה, ואפילו אחר שנקבר בו כל העצמות, זה האבר אינו נהנה משום אכילה כי אם מסעודת מלוה מלכה, עכ"ל.

ובמטה משה (סימן תקס"ב) כתב, שעצם זה נקרא גם בשם 'לוח', ואף אם יכניסו אותו באש אינו נשרף, או, אם יטחנו אותו בריחים אינו נטחן, וגם בפטיש אינו מתפוצץ, וממנו תהיה תחיית האדם לעתיד לבוא, ולכן אנו אוכלים סעודה זו, כדי להורות, כדרך שעצם זה אין לו הנאה אלא לאחר שבעת ימי השבוע, כמו כן עצם זה יקבל תענוג לאחר פטירת האדם מהעולם, על כן, כל זהויר להשביע עצם זה בסעודת מלוה מלכה, יזכה להשביע את נפשו בתענוגי עולם הבא.

באליהו רבא הוסיף לבאר (פ"א ס"א), היות ועצם זה נהנה רק מאכילת מוצאי שבת, נמצא, שגם בבריאת העולם עצם זה לא נהנה בחטא עץ הדעת, לכן אינו נפסד לעולם, כמו שאר גוף האדם. ובכתבי האריז"ל הובא (פ"א חיים - שער השבת פרק יז), שאכילה זו מצילה את האדם מצער חיוב הקבר.

מאכל מיוחד למלוה מלכה

ענין חשוב בפני עצמו להביא אל השולחן מאכל חדש לכבוד מלוה מלכה, לא רק משיירי השבת, כי בזה הוא מראה את החביבות שיש לו לסעודה זו, וכפי המסופר בגמרא (שבת קט"ז) על מנהגו של רבי אבהו לשחוט בכל מוצאי שבת עגל שלם בכדי לאכול את כלייתה בסעודת מלוה מלכה, אך כשגדל רבי אבימי בנו, תמה לפני אביו, האם לא חבל לשחוט עגל שלם עבור כליה אחת, מוטב היה לשייר ערעב שבת כליה אחת מן הבמה שנשחטה לכבוד שבת, וכך הוי, בשבוע הבא בערב שבת הניחו בצד כליה אחת עבור סעודת מלוה מלכה, אולם בסוף הגיע אריה ואכל את הכליה הזאת עוד לפני מוצאי שבת, והיה בזה רמז מן השמים עבור רבי אבהו שלא ישנה ממנהגו הטוב לשחוט עגל שלם עבור מלוה מלכה.

והמהרש"א ביאר את טעם הדבר, היות שאינו דומה כבודו של סעודה הנערכת משיירי כמו סעודה שנערכת מחדש ובמיוחד לצורך מלוה מלכה, וזהו מה שכתב השל"ה הק" (מסכת שבת פרק נ"א מ"א - נ"ב): "ומאד צריך אדם לזהר בסעודה זו של לוית המלכה ולהוציא הוצאה על זה". והדברים אינם פשוטים כלל ועיקר, כמו שכתב הכף החיים (ט, א) בשם הוזה"ק, שבכל מוצאי שבת מבררים במתיבתא דרביקה אצל הנשמה יתירה איזה מין מאכל אכלה בסעודת מלוה מלכה, וזה לשונו: 'במוצאי שבת עולה הנשמה יתירה למעלה, ושואל אותה הקב"ה, מה מאכל שמו לפניך, ומה חידוש תורה שמעת, ומוקים לה במתיבתא דרביקהא, עכ"ל'.

לכן נהגו כל יראי ה' להדיר ביותר אחר סעודת מלוה מלכה, לעריכה בטוב טעם ודעת וביותרת הכבוד, כנאה וכיאור לכבודו של שבת מלכתא, במיוחד כבר נודעו בשערים סעודות המלוה מלכה של הרה"ק המופלא רבי ישעיה מקרעסטטי ז"ע שהיה עורכם בריבוי עם ורובו פאר וחדד, מכל הסביבה נהרו לשם בכדי להשתתף בסעודות הללו, לא פעם ולא פעמים הגיע מספר האנשים עד לאלף, ופעמים רבות אירע שמפאת ריבוי האורחים שחטו כבש או עגל מיוחד לסעודה זו, סיפורי מופת רבים נקשרו בסעודות מלוה מלכה הללו, בהם היה רבי ישעיהלה ז"ע מגלה את כוחו הגדול בשמים ופועל ישועות בקרב הארץ.

ברכת מזל טוב להרה"ח רבי יהושע שפירא שליט"א עורך מדור טיב התחזקות
לרגל הולדת הבת בשעטר"מ ויזכה לרוות נחת ממנה ומכל יצי"ח

טיב הקהילה

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בגשיאות מורנו ורבנו שליט"א

רבי גמליאל הכהן רבינובין שליט"א

טיב הפרשה

בנים צדיקים רק מתוך הבחנה בין טוב לרע

שהיה רשע?

אולם על פי אמריו הדברים מיושבים, כי עשיו הציג את עצמו לממשך השושלת של אברהם ויצחק שהיו צדיקים מפורסמים בפי כל העולם כולו, וכאילו הוא ואחיו יעקב שניהם צדיקים הממשיכים בדרכי אבותיהם ואין ביניהם אלא חילוקי דעות זעירים, וכיון ששניהם צדיקים מפורסמים היו, היו בני העולם תרים אחר צדקנות הראויות להם, ולא מצאו בין כל יושבי תבל צדקניות הניכרות במעשיהם כי אם שני אלו רחל ולאה, על כן היו כל ה'בעלי בתים' מביעים 'חות' ו'עתם' כי 'הגדולה לגדול' והקטנה לקטן'. אך היתה זו כאמור 'דעת בעלי בתים'.

והנה כשהגיעו השמועות אודות 'עשיו הצדיק' ללאה הצדקנית, וכששמעה שבני העולם מיידיים אותה לו לאשה, ביקשה לתתו על קסנון, והיתה יושבת בפרשת דרכים ושואלת לבני אדם מה מעשיו של גדול? והם היו אומרים לה כל העובדות המוכיחים על צדקת דרכו, אך בביטחון היתירה ובצדקנות הכנה הבינה כבר היטב שאין תוכו כבדו, ולאמיתו של דברים אינו כי אם איש רע המלטס את הבריות, [ראה בגמרא ב"ב קכג.] על כן היתה בוכה ומתפללת שדעת הבעלי בתים לא ימצאו מסילות ללבה של אביה החדיוט.

והנה אחר שזכתה להינשא בסופו של דבר ליעקב, כבר עמדה אחר חקירתה והבנתה בין צביעות לאמת, ועל כן שפיר היתה ראויה כבר להלחיד שבטי י"ה, כי בהבנתה היתה יכולה לחנך את בניה שהיו צדיקים גמורים ולא יתנו אחר ההבל היינו אחר דרכיו המקולקלים של עשיו שבהעדר עיון מעמיק נדמו כמעשים טובים, והיו עלולים להטעות כאמור. זהו שביקש הכתוב לנמק באמרו 'וירא ה' כי שנואה לאה', שהיו מעשיו של עשיו שנואים לפניו, ועל כן לא היתה מניעה לפתיחת רחמה כדי לגדל שבטי י"ה בדרכו הקדושה של יעקב אבינו שהיתה מידתו 'אמת'.

רחל לעומתה לא בקשה לדעת מהי מעשיו של הגדול, שהרי לא הועידו אותה עבורו, לכן סברה לפי תומה שגם מעשיו של הגדול ישרים הם, שהרי בסופו של דבר אח עשיו ליעקב, וגם הוא נצד לאברהם ויצחק. ודבר זה היתה בעוכרה ונמנה מנה פרי בטן, כי עדיין לא ידעה צביעות מהי, ולא רצה הקב"ה שיוולדו לה שבטי י"ה כל עוד שאינה מבינה האין ליישר מעשיהם. וכיון שרצה הקב"ה לזכות גם אותה בהקמת 'כרם ישראל' על כן סיבב שיעלה בליבה חשש שמא יגרשנה יעקב, - על אף שלא עלה ח"ו על דעת יעקב לעשות כזאת, כי כידוע ראה ברחל את זיווגו העיקרי. - והלכה גם היא לברר אודות 'מעשיו הטובים', ואז הבינה גם היא בתכמתה את ההבדל בין טמא לטהור, ואז נתרצתה גם היא מן השמים להקים שבטי י"ה ולכוון את דרכם על פי רוח ישראל סבא.

ואפשר שזהו כוונת הכתוב (לעיל כט, לא) 'וירא ה' כי שנואה לאה' וגו' בסיימו 'ורחל עקרה' כי תיבות אחרונות אלו אינם מובנים, כי אם כיוון לומר שלא זכתה רחל לבנים מטעם שלא זכתה לזה הזכות שהיתה ללאה, הרי מכלל הן אותה שומע לאו, ואין צורך להאריך בדבריהם? אמנם לדברינו הדברים מובנים, שכיוון הכתוב להדגיש את הדברים ולרמוז שלאמיתו של דבר היתה לה זכות גדול להיפקד, שהרי מסרה את הסימנים לאחותה, אך אף על פי כן עדיין עיכב העדר ההבחנה בין טוב לרע שהיתה עדיין רחל ללאה, כי דוקא בהבחנה זו היתה תלויה עתידה של האומה הישראלית.

ויזכר אלהים את רחל (ל, כב)

ופירש"י: זכר לה שמסרה סימניה לאחותה, ושהיתה מצירה שלא תעלה בגורלו של עשיו שמא יגרשנה יעקב לפי שאין לה בנים, ואף עשיו הרשע כך עלה בלבו כששמע שאין לה בנים. הוא שייסד הפייט (קצובת דורא דורא) 'האדמון כבש שלא חלה, צבה לקחתה לו ונתבהלה':

הנה לעיל (כט, לא) כשדיבר הכתוב על פקידתה של לאה הקדים הכתוב לבאר סיבת פקידותה באמרו 'וירא ה' כי שנואה לאה' ולכן 'ויפתח את רחמה', ובגמרא (בבא בתרא כג.) ביארו את המכון בתיבת 'שנואה' וז"ל: 'מאי שנואה? אלימא שנואה ממש, אפשר בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב, בגנות צדיקים דיבר הכתוב?! אלא ראה הקב"ה ששנואין מעשה עשיו בפניה - ויפתח את רחמה, עכ"ל הגמרא.

כעין זה רואים אנו בדברי רש"י אלו המדברים אודות פקידתה של רחל, שעל אף שהיתה לה זכות גדול להוליד בנים עוד בטרם זכתה להינשא בפועל ליעקב, לא נפקדה בבנים כל עוד שלא היתה מצטערת על כך שמא תיפול בחלקו של עשיו, כי בכך היתה גם היא מבטאת את סלידתה מרשעתו של עשיו.

היציא לנו מהאמור שלא רצה הקב"ה לתת פקידה לאימונתו הצדקנית כל עוד שלא עמדו היטב על מהותו של עשיו ומאטו במעשיו, ודבר זה תורה הוא ולימוד הוא צריך, מה ענין שנואה זו לפקידה בבנים.

וכדי להבין את הדברים מוטל גם עלינו לעמוד על מהותו של עשיו, הנה רגילים אנו להכיר את עשיו כאחד שהיה 'תוכו כבר', זאת אומרת שהיתה רשעותו ניכרת מבחוץ, אבל האמת הוא שרשעותו לא היתה ניכרת כלל מבחוץ, וכשהיו מתבוננים בחליכותיו החיצוניות היו יכולים לחשוב שמדובר בצדיק גמור, וכפי שאומרים בשם אחד הצדיקים ממאורי החסידות ז"ע, שבשבת קודש היה עשיו מתלבש בבגדי לבן כמנהג הצדיקים, והיה נוהג כדרכם לעורר לתשובה באמירת תורה בסעודה שלישית. ועל אף ששינו בגמרא (ב"ב כג.) שעשיו עבר על עבירות חמורות צריכים אנו לומר שהתחכם וביאר לשומעי לקחו שמסיבה מסוימת נחשבים מעשיו למצוות... בכך הצליח ליישב את כל התמיהות עליו, עד שהחזיקוהו לצדיק.

ומה שמבואר בתורה (לעיל כה, כז) שכשנעשו יעקב ועשיו בני י"ג הוכר ההבדל ביניהם, אפשר שאין הכוונה שהוכר זה ברשעותו וזה בצדקתו, אלא שהוכר שדרכיהם שונים זה מזה, והיו אומרים שיש לכל 'צדיק' דרך משלו בעיני העבודה, אך עדיין לא הוכר בעין דרכו של עשיו שהיה רשעות בדרך רמיה.

דברים אלו הם יסוד להבנת הגמרא (בבא בתרא שם, ומובא גם ברש"י לעיל כט, ז') 'שהיו הכל אומרים שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן, הגדולה לגדול והקטנה לקטן', דהנה זה המאמר תמוה מאוד, וכי חסרים היו בנים ובנות בעולם, ולמה היו כולם מבינים ששני בנות לבן ראויים להנשא לשני בני רבקה דוקא? ורואים שלא היו המה דיבורים בעלמא, שהרי לאה הצדקת היתה ממדרת על כך בבכי שלא תיפול בחלקו של עשיו [במובא שם בגמרא], עוד מן הראוי להבין הרי רחל ולאה שתיהן היו צדקניות, וניחא מה שהועידו כולם את רחל ליעקב, אך מה ראו להועיד את לאה לעשיו?

פר' ויצא

י"ב כסלו תשפ"א

הדפוסים לוי אופק ירושלים

זמן ודלקת הנרות ומצ"ש

הדר"ג 4:00

מוצ"ש 5:16

ר"ת 5:53

סוף זמן קריאת שמע וחפלה

סוף"ש א' 8:05 | סוף"ת א' 9:12

סוף"ש ב' 8:50 | סוף"ת ב' 9:42

הזמנים לפי שעון חורף

גיליון מס':

543

טיב המערכות

• וידא כי שנואה לאה •

יושב לו יהודי ונפשו מרה עליו, לא הולך לו, לא טוב לו, התברים לא אהבנים אותו, אפילו משפחתו הקרובה אינה אוהבת אותו, גם בלימוד לא הולך לו, קשה לו להבין את הנלמד, ומה שהוא כבר כן לומד - אינו זוכר, בקיצור, רע לו, ופתאום מגיע חבר, טופח לו על השכם בידידות ואומר לו: מה לך כי תתעצב כל כך? תתעורר, תשמח, יהיה טובו! והוא מביט בתמיהה ושואל: על מה אתה מדבר? איך אתה עורר? ממה אשמח? מתי ואיך יהיה טוב?

התורה הקדושה מספרת לנו שיעקב אבינו רצה בכלל להתחתן עם רחל, אבל הרמאי הידוע הצליח להערים עליו ולתת לו את לאה, 'ויאהב יעקב את רחל מלאה', טוב, הגיוני שיעקב אהב את רחל יותר, אבל הקב"ה ראה משהו אחר: 'וירא ד' כי שנואה לאה ויפתח את רחמה', הסי'ת ראה את צערה של לאה, ראה את כאבה, והחליט לתת לה פיצוי, היא קיבלה בן ועוד בן ועוד ועוד, עד שזכתה שמחצית משבטי י"ה נולדו ממנה, ובהם החשובים שבשבטים: ראובן - הבכור, לוי - שזכו להיות חלק ד', יהודה - מלכות, וזככות מה זכתה לכל אלו? בזכות 'וירא ד' כי שנואה לאה', בזכות שהיתה אוהבה פחות מאחותה! ויתכן שכל זה סיבב הקב"ה בהשגחה פרטית, היות שלא רצתה להינשא ליעקב ולהוליד ממנו שבטי י"ה, סיבב הקב"ה שתהיה שנואה ועי"ז זכתה למה שזכתה.

יושב לו יהודי ונפשו מרה עליו, ופתאום מגיע חבר, ואומר לו: תתעורר, יהיה טוב, והוא שואל: מתי ואיך יהיה טוב? התשובה היא: תזכור שהקב"ה מסבב כל הסיבות, והוא יודע ורואה את הצער שלך, ויתכן שכל הצער וכל מה שעובר עליך כעת, הוא כדי להביא עליך א"ח כ"כ ברכות גדולות, כדי לתת לך שפע רוחני וגשמי, ובכל פעם שעולה השאלה על מה עשה ד' לי ככה - תתבונן בפסוק הנ"ל, ותזכור כי 'וירא ד' כי שנואה לאה', כשהקב"ה רואה את הקושי שלך, אזי 'ויפתח את רחמה', הוא פותח שפע גדול ברוחניות ובגשמיות.

(ק"פ סכת חזקוני)

ניתן לשפוט את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישי
באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

טיב
ההודעות

ח"ר הוועדה הרוחנית: ר' יעקב רבינובין • עורך: ש. טולדשיין

**ובתפלת שחרית ומנחה לא הניא הפסוק אצ"ע
שכתוב בו ג' כ בקר וצורים דייני תפלת**

שחרית ומנחה

**דרי מביא תפלת שחרית ומנחה כנגד
המזיקין, אבל תפלת ערבית טרדה נתקנה
מטה שואמר, "ערב ובקר וצורים אשחתה..."**

ופסוק זה הוא מקורו.

ומאור שתפלת שחרית ומנחה נתקנו כנגד
המקבנות אמשינו רבנו לתפלת ערבית ג' כ
לדבר שזמן הקרבנו בלילה דייני איברים
ופורים שהולכים וקרבים כל הלילה, ולכן גם
זמנה כל הלילה.

**פ' ומעשה מיושב פשוט מה המקנו זמן מעריב
בלילה על אף שאיברים ופודים קרבים
לכתחלה ביום דכין דעיקר חיוב התפלה הוא
מהפסוק ערב ובקר... ממילא זמנה הוא רק
בלילה.**

**י' וכמו כן מיושב מה רלא ילך הרמב"ם
שפאשר להתפלל ערבית קודם שתשקע
החמה ממה דאזכרין קריבין ביום. משום דהא
אין עיקר התקנה כנגד האזכרין דאז חיתה
סיבה לומר שלכן אפשר להתפלל גם קודם
שמשקע החמה, והוצרך הרמב"ם לומר דמה
שפאשר להתפלל ערבית לפני שקיעת החמה
הוא משעם התפלה ערבית רשות אין
מדיקדקו בממה.**

**יא' ומעשה ארווח לן טובא ליישב מה דתפלא
להקשות האור שמה על הרמב"ם אמאי
מתפללין בכל ליל שבת תפלת ערבית והרי
רק במוות חולל איברים ופודים קרבים
בלילה, אבל בלילי שמחות אין איברים
ופודים קרבין.**

**אך לפי דברינו מיושב שפיר דכין דעיקר
חיוב ערבית נלמד מהפסוק ערב ובקר וצורים
לכן תקנו תפלת ערבית אף בשבת, וא"כ מה
דאין האזכרין קרבים בלילי שבת... משום
אסור שבת לא מהני לן להפיק חיוב חלומ
מן הפסוק ולבטל תפלת ערבית בשבת.**

*

*

*

עושה פצמייים המצוה עובר משום כל תוסף.
וכל זה שידך רק בשחרית ומנחה.

**משא"כ בתפלת ערבית נלמד מהפסוק
ד, "ערב" זמן תפלה הוא א"כ לא שידך ביה, בל
תוסף כלל.**

**יד. ולפי יסודינו מביא היטב מא דאמרינן
ביומא פז' ב' תפלת נעילה פוסרת את של
ערבית.**

**וע"י בתוס' שם שהביא הירושלמי שכתב
רדניא דרב הוא אליבא דמרי תפלת ערבית
רשות, אבל למיד חובה לא פסר לה.**

**אמנם לגבי מנחה מביא מ"ד דנפטר ע"י נעילה
אף למ"ד תפלת נעילה בימי.**

ובאמת דעם הדין תמנה בתורת:

א. חודש שתפלה אחת פוסרת את השניה.

ב. מא נפ"נ בין מעריב שפיר בסוד דכין דכל דין

אין לדברינו מביא שפיר בסוד דכין דכל דין

ערבית הוא רק להתפלל תפלה בזמן הערב

א"כ כשתפלת נעילה בערב הרי התפלל כבר

בזמן של התפלה תפלה אחת, - ואמאי להכי

כשתפלת נעילה פסר את של ערבית, דהא

התקנו על ערבית לא חיתה על עצם התפלה

של התפלה אלא שתפלת תפלה ערבית והי

כבר התקיים ע"י תפלת הנעילה, משא"כ

תפלת המנחה הרי תקנת חכמים היתה שיש

תפצא של תפלת מנחה ע"י זה שתפלת נעילה

לא שייך קיום התפצא של תפלת מנחה, ודו"ק.

טו. ואמנם כד רייקונין שפיר הדברים

מתבארים אף מדיקן לשון הרמב"ם בזה דתנה

לאחר שהביא המקנו תפלת שחרית ומנחה

ומוסף כתב בהלכה ה':

ותפלה שהיא כנגד תמיד של שחר היא

הנקראת תפלת שחר, ותפלה שהיא כנגד

תמיד של בין הערביים היא הנקראת תפלת

מנחה... וכן לגבי נעילה כתב בהלכה ז', "וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

זה פלא לגבי שחרית ומנחה ונעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

הוא תפלת הנקראת תפלת נעילה... וזה

בס"ד

מנשא נרזום

מחזורון של מורנו הרב הגאון רבי נחום שיינזן שליט"א

עילוי מס' 18 | פרשת ויצא תשפ"א

לע"ז חוביות האדוקיות טובה גיטל בת הרה"צ ר' הלל בןן זצ"ל, שמסורה נעשה על חזרת בעליה יצחא"א

בגדר רין תפילת ערבית

ר. וצ"ע דכמה שינויים אכא במש"כ לגבי תפילת ערבית במש"כ לגבי תפילת שחרית מנחה ומוסף.

א. רגבי שלשת התפילות שחרית מנחה ומוסף כתב... שראו כנגד המידע של שחר... כנגד המידע של בן הערביים... וכנגד קרבן מוסף, ולגבי תפילת ערבית כתב הלשון... שחרי אבירי המידע של בן הערביים מתאבלין כל הלילה ולא כתב... כנגד... אבירי המידע.

ב. עוד יש לדייק דמס' אס אכן כל התפילות כולן בחדא תבטיסו והתקנו בגלל עבודת הקבוצות א"כ כתב כבר המסביר דהוה חשש דתקנו שראו מנין תפילות כמנין הקבוצות, מה הצורך להמביא לומר עוד להביא גם את המוסף שהוא מדברי קבלה של ערב ובוקר וצחריים אשוחא ואחמא??

ג. כר דייקנו היטב חזינו דהאי פסוק של "ערב ובוקר וצחריים אשוחא" הביאו המסביר בהלכה ו' שחלק קובע את מקומה של ערבית בהלכה בפ"ע ולא כללה בהלכה ה'.

ד. ולמה רק בהלכה ו' הביא המסביר את המוסף חזון דאיך עולה דהוצרכנו לפסוק זה רק לגבי תפילת ערבית ולא לגבי שאר התפילות, ומאי דאי?? דלמאורה פסוק זה שייך לכל התפילות כולן??

ה. ובגמ' שם בברכות אהא מפני מה אמרו תפילת שחרת עד חצות היום שחרי תמיד של שחר קרב וחולק עד חצות היום... ומפני מה אמרו תפילת המנחה עד הערב שחרי תמיד של בין הערביים קרב וחולק עד הערב...

שעור זה על פרשת ויצא הוא מפני הדיוט חזרתי אשר נדפס בספר זכרון, תמה במש"כ של אחיני דבולתי נשמת הגאון הצדיק רבי היום יאיר ישראל ישראלי זצ"ל שירה ראש ישיבה ומרביץ תורה בכמה מקומות.

ופגע במקום וילן שם כי בא השמש (פ כח פסוק א)

א. וברש"י שם ר"ה ופגע: והבתינו פשו לשון תפלה... ולמדנו שתקן תפלת ערבית.

ב. ומקור דברי רש"י בברכות כו' ב' אותה רבי יוסי כרבי חנינא אמר תפלות אבות תקנום, רבי יהושע בן לוי אמר תפלות כנגד תמידים תקנום.

ורש"י ככל הנראה פסק כרבי חנינא.

ג. אר המסביר בהלי תפילה פ' א' הלכה ה' פסק כריב"ל וכתב וז"ל: וכן תקנו שראו מנין תפילות כמנין הקבוצות שתי תפילות בכל יום כנגד שני תמידים וכל יום שיש בו קרבן מוסף תקנו בו תפלה שלשית כנגד קרבן מוסף.

ותפלה שנגד המידע של בוקר היא הנקראת תפילת שחר, ותפלה שנגד המידע של בין הערביים היא הנקראת תפילת מנחה, ותפלה שנגד המוסף היא הנקראת תפילת המוסף. ובהלכה ו' שם וכן התקנו שראו אדם מתפלל תפלה אחת בלילה שחרי אבירי המידע של בין הערביים מאבאלין כל הלילה, שומא, דהא העולה... כענין שומא ערב ובוקר וצחריים אשוחא ואחמא, ואין תפילת ערבית חזרה כתפילת שחרית ומנחה... ע"כ.

ומפני מה אמרו תפילת הערב אין לה קבע שחרי אבירי ופודים שלא נמאכלי מבשרי קרבים וחולכים כל הלילה... ע"כ

* * *

ו. וקשיא אלימא הקשה דאור שמה בפ' י' מר"ל תפלה הלכה ו' ולפי מאי תפילת ערבית איננה כשחרית מנחה ומוסף ותלויין בהקבית הקבוצות, אלא תלויה בכר דאבירי ופודים של המידע דבין הערביים קרבים וחולכין כל הלילה, וא"כ בשלמא לגבי תפילות שישום בקבוצות של תמידים ומוספין אין נפיש בין חול ובין שבת שום תמידים ערבית דתלוי בכר דקריבים האבירי ופודים בלילה - הא נהא כמות החול דמצליגין ערבית, אבל בליל שבת דאבירי ופודים של בין הערביים אסור להקריבן אז, א"כ מדידי חזינ דמצליגין תפילת ערבית כליל שבת??

ועל סק' קושא זו חדש המג"א באור"ח סי' רסו ופ"א א' (הביאו הא"ש שם) דאפי' רבנו דבפשוטו עולה מכל הסוגיות דאליבא דרד"ה אי אפשר להתפלל בכל ימות החול ערבית מבשרי יום ורק משחשיכה ודלא כרבי יהודה - עכ"ז שוא ושוא ערב שבת האהיל האבירי ופודים של המידע בין הערביים אין קריבים כליל שבת, אלא רק מבשרי יום - אפשר להתפלל ערבית כליל שבת מבשרי יום, שוה זמן תפילת והקבית האבירי ופודים מבשרי יום, אך אמנם אפשר להתפלל גם משחשיכה דאפי' דתפילת והקבית האבירי ופודים הוא מבשרי יום מ"מ ע"כ על המורה ונשפין ואמאלין גם בלילה.

ואר נהא דהא"ש לא נהא ליה בתרד"ץ זה מדרבנא דהא"ש ר' אר את שאיתו של המג"א ולא את תרד"ה.

ז. אמנם דכשנדר לשידור צ"ח ועיני עיניך דינא מאי דקעני חסדים דמון מעיניך הוא בלילה שום דאבירי ופודים קריבין בלילה בכל ימות החול, ובשלמא אי כר דהיא תפילה דכאמה זמן הקטרה הוא רק בלילה אז היה

מקום לתלות זמן מעריב דהוה בלילה, אך מה נעשה דהרמב"ם בפ' י' מנעשה הקבוצות כתב וז"ל:

אף על פי שמתיר להקטיר אומדן ואומדן בלילה אין מאחרין אותו לדעת, אלא משתמלין להקטיר הכל בינים הכינה מצוה בשעתה, שדיר הקטיר אומדן ואומדן אף על פי ששורים בלילה דוחין את השבת כמנען ואין מאחרין אותו למצוא שבת... ע"כ.

והנה הרמב"ם פסק בפ' ג' מתפלה הלכה ו' תפילת הערב זמנא מתחלת הלילה עד שקיעה עמוד השחר.

וא"כ צ"ע רב אר פסק דמנחה מתחלת הלילה עד שקיעה עמוד השחר, הרי לכמה זמן הקטרת האומדנים הוא בינו??

ועוד קשה על הרמב"ם דשם בהלכה ו' כתב ויש לו להתפלל תפלה ערבית של ליל שבת ערב שבת קודם שתשקע השמש וכן מתפלל ערבית של מוצאי שבת בשבת לפני שתתפלל ערבית רשות אין מוקדקין במנחה... ע"כ.

ופלא דהרב אמאי נזקק הרמב"ם לטעמא דכ"ץ דהוה תפילת שחרת אין מוקדקין במנחה ולכן יכול להתפלל ערבית לפני תשקיעה, אדרבה הרי אבירי ופודים זמן הקטרת לכמה זמן הוא בינו וצ"ע.

* * *

ח. ונראה לומר בס"ד דחולקים דין חזון תפילת ערבית מדין תפילת שחרית ומנחה בעיקר סדר דנים.

והרמב"ם עולים ומתבארים היטב מדיקן לשון הרמב"ם, דהנה ברין שחרית ומנחה כתב, תקנו שראו מנין תפילות כמנין הקבוצות, שתי תפילות בינים כנגד שני תמידים, כנגד מנחה דתקנו שחרית ומנחה דהא, כנגד המוסף... והיינו שנגד מדיקן תקנו תפילת, אבל בתפילת ערבית כתב הרמב"ם, וכן תקנו שראו אדם מתפלל תפלה אחת בלילה שחרי אבירי המידע של בין הערביים מאבאלין... ולא כתב שווא כנגד אבירי, ומיותר דנבאר ממה שהוסף וכתב כענין שומא, ערב ובוקר וצחריים אשוחא ואחמא...

הנהגות השייכות ללידת תינוק וברית מילה

ב. בברית של תאומים דעת מרן החזו"א שמברכים ב' שהחינו ור"צ הפסק כלל.
ע"י י"ד סי' רס"ה ס"ה.

ג. נמנע מלשמש כסנדק אם עבר אפי' רגע אחד אחרי השקיעה.

ודלא כשאלת יעב"ץ סי' ל"ה שימול בבה"ש שהוא ספק ולא בתשיעי שהוא בודאי אחר הזמן. והנה במשך השנים מרן שימש כסנדק בעשרות אלחפי בריתות, ופעמים בודדות שהפסיד הסנדקאות מסיבות של עיכובים בדרכים, או שלפתע התינוק ומשפחתו חזרו בהם, ותמיד נתברר שהיה סייעתא דשמיא מיוחדת, כגון שפ"א נתברר שהתינוק נולד שלא בקדושה, ובפעם אחרת נודע שיש ספק על זה התינוק אם הוא יהודי וכו' ורגלי חסידיו ישמור.

יד. נמנע מלשמש סנדק בעיר עכו כיון ש"א שהוא חו"ל.

ע"י ד"א פ"ט מתרומות ס"ק צ"ט ובבה"ל שם.

טו. מרן עצמו לא מל את בניו, כי סבר שעדיף לכבד מוהל מומחה שלא יצא מכשול חו", ובשנים האחרונות כיבדוהו לבוא למילת גדול (שהיה בעל תשובה מרוסיה, וכן אצל גר שהיה גדול) ועשה החיתוך ושמו שמחה גדולה שנזדמן לו לקיים בעצמו מצוה זו, וגם לברך הברכה של מילת גר ואח"כ בברכה המיוחדת שאחרי המילה.

ובאופן כללי, דעת מרן על האבות שרוצים לעשות החיתוך שלא כדאי להיות ויכול להיות חלילה שיגרם נזק אלא יעשו את המוהל הבקי לשליח, ומשא"כ במילת גדול, שזה קל יותר, ובפרט שבסמוך למרן עמד מוהל ותיק ומומחה לראות שהכל כשורה. ויש להוסיף עוד שבמילת גדול בשעת הברכה כיסו את המקום.

טז. בנוסח ברכת אשר קדש, אומר צוה- בחיריק תחת צ' וקמץ תחת ו'.

ע"י ש"י י"ד סי' רס"ה סק"ה.

יז. כשהוא סנדק וגם אומר את הברכות, נשאר לשבת בברכות, וטועם מעט מהיין אחר כורת הברית ואח"כ שותה רוב הכוס, ואם הוא רק סנדק בלי הברכות לא טועם כלל אלא אחר טועם.

אפרש יותר, מרן סבירא ליה שהסדר הוא שמי שמקבל להיות סנדק צריך גם לקבל הברכות (ע"י ביהג"א רס"ה סק"ט) ומרן רגיל להוסיף את העובדא בהגאון רעק"א ז"ל שאם ה' מקבל סנדקאות וברכות ה' טורח עבור זה אפילו לעיר אחרת, ופ"א שבת חוץ לביתו בשביל כיבוד שכוה, כיעיקר המעלה בסנדקאות זה הכשיש גם הברכות וכן נוהג ואם מקבל אחרי סנדקאות לומר הברכות נשאר לשבת וטועם מהיין וכו', ע"י ש"ך סי' רס"ה סק"ד. ובנותן טעם להוסיף כאן שכשמברך על היין מברר תחילה כשרות היין ואם אינו יודע מקרוב את טיב כשרות היין, נותן לאחר שיועד שהוא מיקל בכשרות זו לטעום מהיין.

יח. הרבה פעמים אחרי הברית שותה משהו, כדי להרוויח שיהיה נחשב שהוא השתתף בסעודת ברית.

היינו כדי להרוויח מש"כ הרמ"א (י"ד סי' רס"ה ס"ב) כל מי שאינו אוכל בסעודת מילה הוי כמנודה לשמים.

יט. נהג לטרוח בעבור סנדקאות וה' נוסע בעבור זה בכל הארץ, ואמר לי הטעם כי מעלת מצות הסנדקאות גדולה עד מאד וגם כי היא מכפרת על העוונות.

וכיום (משנת תשס"ב) מיעט בזה מפני חולשתו. ובשעתו אמר, כי הדרכים לא מפריעים אותו מתלמודו, כי לומד גם בדרך ואין בזה משום ביטול תורה, בשנים שהיה נוסע מעיר לעיר לסנדקאות, הסכים לפעמים ונכנס לבחון נערים או ילדי ישראל מבני הקהילה שהגיע לשם.

כ. בקריאת שם התינוק על שם נפטר אין תועלת לנפטר ורק אם זה על שם צדיק יש תועלת לתינוק ולא לצדיק.

ע"י בטעמא דקרא בסופו בהנהגות החזו"א אות ל"א.
(אלא ד' אמות של הלכה)

א. פעמים הרבה כשנולד נכד אומר נשמת כל חי.
הראה לי שכתוב בספר חנוכת הבית להרבי ר' העשל בסופו בתולדותיו, שפעמים כאשר רצה להגיע למקום מסוים ועוד כהאי גוונא, אמר שמקבל על עצמו בנדר כשאגיע לשם אומר נשמת. ואמר לי שבכל צרה, כשנושעים מזה אח"כ כדאי לומר זה. וע"י מה שהביא בכף החיים סי' רפ"א אות ח'. וראיתי כמה פעמים שאמר למי שהי' לו נס, שילמוד בפרק התורה שבמנחות פרק ח', וע"י שו"ה ר"ח ט'.

ב. פעמים שהיה בא לסעודת שלו' זכר שעושין בשבת שאחר לידת התינוק, ואם התינוק נמצא אומר פרשה א' דק"ש והמלאך הגואל.

ע"י רמ"א י"ד סי' ס"ב, וע"ע במקור חיים להחז"י בקיצור הלכות סי' רל"ט.

ג. פלוני שאלו שאשתו מעוברת ושאל על שם מסוים אם כדאי לקרוא בשם זה לכשילוד, והשיב שקודם שהתינוק נולד לא מדברים על שמות.

וע"י ירושלמי ברכות פ"א ה"ו ופדר"א פל"ב. ואמר שהמנהג הגון של נשים שאין ראוי גם להתעסק בקניית חפצים לתינוק קודם לידתו, משום עינא בישא.

ד. מקפיד שלא יקראו בשמות החדשים שהמציאו בני זמנינו (כגון זוהר ושירה וכל כיו"ב) ויש לקרות רק בשמות מתנ"ך או גמרא או שכתוב בבית שמואל הל' גיטין או שמפורסם לקרות כן בין שומרי הת"מ.

והראה למדרש ב"ר ל"ז ז' אבל אנו שאין משתמשים ברוה"ק אנו מוצאים לשם אבותינו, וע"ע שם מ"ט אות א'.

ה. ומי שנקרא בשמות החדשים, בדרך כלל אומר לו לשנות שם.

והורה שמי ששינה שמו והוא נשוי, אין צריך לשנות גם בכתובה שהרי אז כך קראו לו ואין זו טעות.

ו. פעמים שממליץ לקרוא לתינוק עפ"י המאורע שנולד בו (כגון בימים שלפני שבועות - רות או דוד) או שם המוזכר בפרשה או בהפטרות אותה שבת.

איתא כן בשו"ת תשב"ץ המנהג בפורים - מרדכי ואסתר, בתשעה באב - מנחם. וע"י בחת"ס ע"ת דברים, ליקוטים, תהילים ק"ט.

ז. בענין לקרות ע"ש מי שנפטר צעיר ל"ע משיב שיכול לקרוא בשם זה אך יכוין ע"ש אדם קדום שנקרא בשם זה (כגון דוד ע"ש דוד המלך) אמנם לצאצאי הנפטר אפשר לקרוא על שמו אפילו נפטר צעיר.

וע"י קריינא דאגרות ח"ב סי' קמ"ט. וכמדומה שאומר שצעיר נחשב לפני שנת הס'.

ח. לא נמנע מלהתכבד בסנדקאות כמה פעמים אצל אותה משפחה.

ע"י רמ"א סי' רס"ה ס"א, ואמר לי שמרן החזו"א ה' לוקח ב' פעמים מאותה משפחה כי אמר שהמנהג שלא להזמין אותו הסנדק לב' הבנים זה על האב ולא על הסנדק. ולכן אם האב מחליט לכבד, יכול הסנדק להתכבד.

ט. כשמשמש כסנדק משתמש בטלית ישנה שהיה מתעטף בה אביו מרן הקה"י זללה"ה, ומברך תחילה ומתעטף. וכשהוא קוואטר [מביא התינוק] או אומר הברכות גם לובש טלית אבל לאו דוקא של אביו.

ע"י פ"ט סי' רס"ה סק"ג.

י. בשעת הסנדקאות מניח מהטלית שמתעטף בה, על ראש התינוק.

ע"י בספר כורת הברית בנחל הברית סי' רס"ה אות ס'. ומרן א"ל שמנהגו כן הוא עפ"י קבלה.

יא. כשהוא סנדק, בשעת המילה מכוין ד' דברים: להמשיך בו (בתינוק) נשמה קדושה, שישמור בריתו, ושיאריך ימים, ושיהיה צדיק.

וראה בחיד"א בספר עבודת הקודש, שם הביא כמה מהדברים הנ"ל, ומשם מקור מרן, ומה שלא נזכר שם, הוסיף מעצמו.

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי ייח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

גיליון מס' 407 פרשת ויצא
תשפ"א שנה תשיעית

גיליון זה מוקדש
לזכות בני נ"י הנולד לי במזל טוב
שנזכה לרוות ממנו ומכל יוצ"ח
רב נחת וקדושה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

ויצא יצחק לשוֹח בשדה - מאמר השלמה (ג)

- (א) הבה"ל (סי' מ"ו ד"ה כ"ז) שבכה"ג גם הגר"א יודה שיש לומר כל הפרשיות אז, ובלא"ה כבר מזהיר המ"ב כמ"פ, ומרן שליט"א מעתיק דבריו בארחות יושר שאין לחכות לרגע האחרון.
- (ב) ומידי דברי בו אזכיר, שמרן מביא בשם ספר מעורר ישנים אות קצ"ט שהביא בשם הרב הגה"צ מהר"ם הכהן שליט"א מראדין [הח"ח], שאין לומר תפילה לעולם יהא אדם אלא קודם שקרא ק"ש, אבל אם כבר קרא ק"ש או שעבר זמן ק"ש, תו לא שייך לומר 'וישכם ויאמר'.
- (ג) ומרן היה מקפיד ומעורר שלא להתפלל ערבית קודם זמן 40 דק' לאחר השקיעה, לאופק ירושלים לזמן הלוח לא"י של ר' מיכל [טוקצ'ינסקי], (שזה הזמן המשוער בו התפלל מרן החזו"א אותו קבע ר' ביינוש פינקל ז"ל), ובאותה מידה היה גם מדקדק להתפלל בצומות 30 דקות אחרי השקיעה כדי שלא להטריח הציבור, [וחוץ מיוה"כ שאז יש שאלה על התקיעה ולכן מתפללים 40 דק' אחרי השקיעה], ובד בבד בודק תמיד שיהיה מי שיכריז לרבים לקרוא שוב ק"ש אחר התפילה.
- (ד) ולרגל שמחת ידידי הרה"ג ר' יצחק נ"י אסיים בענייני תפילה מענייני הפרשה: אאמ"ר שליט"א פגש פעם את מרן שליט"א בברית בישיבת ראדין - נתניה וביקש ממנו ברכה לא' מילדיו, מרן שליט"א סירב לברך! והראה לו על אתר את דברי הספורנו בסוף הפרשה (פ"ב ו"ז): **ויברך אתה. כבר אמרו אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך, אמנם סיפר ברכת לבן לבנותיו, להורות שברכת האב אשר היא על בניו בכל נפשו, בלי ספק ראוי שתחול יותר, בסגלת צלם אלוהים המבורך, כאמרו בעבור תברך נפשי. עכ"ל.** ונראה שמה שסירב מרן שליט"א בעצמו לברך, כי רצה לייקר בעיניו את חשיבות תפילת עצמו, פוק חזי כשמרן שליט"א הוצרך פעם לתפילה על אחד מבניו, שלח שליח למרן הרב שד"ל וביקש שיתפלל, ואמר שכשהרב שך יתפלל מה הוא צריך לו, יאמר לו שאין חבוש מתיר עצמו מבית בנוגע למש"כ בשבוע שעבר בנוגע לאמירת ג' הפרשיות בק"ש שעל המיטה העירו רבים וטובים שדעת האר"י (שעה"כ דרוש ח' מדרושי הלילה) לומר פרשיות אלו דייקא קודם חצות וכמדוד' שכן מנהג מר"ר שליט"א. וכן לגבי אי אמירת ג' פרשיות בתוך ברכת המקדש שמו ברבים בשחרית, יש לציין שכ"ז במי שרגיל להתפלל בזמנה כראוי וכנכון אבל מי שמתפלל סמוך לסו"ד ק"ש האחרון כבר כתב האסורים.!
- (ה) (ייש"כ גדול לידידנו הרה"ג ר' שמואל רזנברג שליט"א על כתיבת הדברים)

פנינים על הפרשה

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (כח, י')

אבל מבואר ברש"י (בראשית כח, ט, כח, יא) שלא הלך מיד לחרן, אלא תחילה יגע בתורה ארבע עשרה שנה בבאר שבע עצמה (מהרש"א מגלה יז א), ואחר כך הלך לחרן.

והיה רבנו רגיל לומר בדרך צחות: הרי יעקב עסוק עכשיו בלברוח מאימת עשיו אחיו, שרוצה להורגו, ומדוע נשאר ללמוד בבאר שבע? והרי עשיו מכיר אותו שהוא יושב אוהלים ובודאי ידע שהוא לומד בבית המדרש ומיד ימצא אותו? אלא שיעקב הכיר את עשיו אחיו וידע שהוא לא ידרוך על מפתן הישיבה אפילו בשביל למצוא אותו שם! ובאמת כך היה, שכל הארבע עשרה שנה לא מצא אותו.

ואותו הדבר גם להפך, מי שמקומו בבית המדרש לא יחפש כלום מחוצה לו. כבחור למד רבנו בישיבת לומז'א בפתח תקוה, והוצרך פעם אחת לנסוע ללשכת הגיוס שעל ידי הצבא, כדי לקבל דחיה, כמנהג בני הישיבות, וכמובן הוא הגיע כשתחת חיקו גמרא, ונצל כל רגע להגות בתורה.

כשהגיע תורו, שאל אותו הפקיד, היכן אתה לומד, ובאיזה כתובת נמצאת הישיבה.

רבנו השיב לו: אינני יודע באיזה רחוב נמצא הישיבה, וכי מה זה נוגע אלי.

כשהפקיד השתכנע שהוא באמת לא יודע, התפלא, שעוד לא נתקל בבחור שאינו יודע את כתובת מוסד הלימודים בו נוא שוהה.

הוא רשם לעצמו: תלמיד זה עושה רושם מוזר, ושלחוהו לשלום (מפי רבנו שליט"א).

(שבענו מסובד)

בקשה

היות ובכוונתו להקיף את נושא הבריתות, שרבינו שימש כסנדק ויגע בזה עשרות שנים בכל רחבי ארץ ישראל, נשמח לקבל מקוראנו היקרים עובדות ומעשיות, תמונות ומראות קודש של רבינו בבריתות וכן עם רבנים ומוהלים שונים.

מערכת 'דברי שי"ח'

יפה מראה

בשבח ובהודיה להי"ת על כל חסדיו כי הגדיל עמנו, ובפרט בעת הזאת, שבשעה טובה זכיתי ביום רביעי (לסדר 'אלה תולדות יצחק') להולדת בני נ"י במזל טוב, יתן הי"ת שנזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים, ונזכה לבשרכם אך ורק בשורות משמחות. בסימן השמחה - מתפרסם כאן לראשונה תמונה ישנה מלפני כמעט שלושים שנה, עם סיפור מאלף בצידה. [והתלמיד חכמים יתעמקו בהלכות הרבות ששינוי כאן, השתמשות בתשמיש מצוה לדבר חול, החזקת הטלית בימין דווקא, בתוך כיסוי דווקא, ושהולך בשמאל הדרך, עי' רמב"ם ת"ת ו' ה'].

תמונה לא שגרתית, לחדי עין בלבד: שנת תשנ"ד, רבינו יוצא מאולמי 'משכנות' בבני ברק, אחרי שימש כסנדק, והבחין במצלימה שמולו. וכיסה את פניו עם נרתיה הטלית (יש"כ למערכת 'אלא ד' אמות' - הנהגות רבינו)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגיליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגיליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

"ESSENTIALLY" ABOVE & BEYOND!

י"ב כסלו תשפ"א • 28 נובמבר 2020 • מאנסי: הדלקת נרות - 4:11 • מוציש"ק - 5:42 (דקות 72) • No. 109 • Issue 10 • Vo. 3 • בסייד

רס התורה

דברי תורה מודפסים ומופצים בחופשיות על ידי ראמפוסט

"בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך"

פרשת **ויצא**

דברי שי"ח • משא נחום • טיב הקהילה • שבילי פנחס

דברי תורה
עברית